

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu

Jindřichův Hradec

Katedra veřejného sektoru

Bakalářská práce

Libuše Havelková

2007

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu

Jindřichův Hradec

Katedra veřejného sektoru

Princip partnerství.

**Uplatnění principu partnerství v novém
programovacím období EU; předpoklady a
rizika v praxi.**

Vypracoval:

Libuše Havelková

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jana Krbová

Jindřichův Hradec, červen 2007

Vysoká škola ekonomická v Praze
Jarošovská 1117/II, 377 01 Jindřichův Hradec

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro akademický rok 2006/2007

Název práce: Princip partnerství.
Zadání práce: Uplatnění principu partnerství v novém programovacím období EU; předpoklady a rizika v praxi.
Jméno studenta: Libuše Havelková
Ročník: 2.
Obor: MANAGEMENT
Vedoucí práce: Ing. Jana Krbová
Katedra: Katedra managementu veřejného sektoru
Termín zadání: 23.6.2006
Termín odevzdání: Dle vyhlášky o průběhu státních závěrečných zkoušek v ak. roce 2006/2007

V Jindřichově Hradci 23.6.2006

Ing. Vladimír Příbyl

proděkan pro pedagogickou činnost

Prohlášení:

Prohlašuji, že bakalářskou práci „Princip partnerství. Uplatnění principu partnerství v novém programovacím období EU; předpoklady a rizika v praxi“ jsem vypracovala samostatně. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

Jindřichův Hradec, červen 2007

.....

podpis studenta

Anotace

Vysvětlení politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU s důrazem na princip partnerství, který zahrnuje úzkou spolupráci mezi orgány EU a odpovídajícími orgány na národní, regionální a místní úrovni. Zaměření na partnerství v regionální politice, ve fondech EU, v přeshraniční spolupráci i v sociální politice. Demonstrace na konkrétních příkladech euroregionů a na projektech v Jihočeském kraji a v městě Jindřichově Hradci.

Červen 2007

Poděkování

Děkuji paní Ing. Janě Krbové za pečlivé a obětavé vedení při vypracovávání mé bakalářské práce. Též děkuji vedoucímu odboru výstavby Městského úřadu v J.Hradci panu Zdeňkovi Maryškovi za poskytnutí materiálů a mnoho cenných připomínek pro mou práci.

Obsah

Úvod.....	1
I. Teoretická východiska – Politika hospodářské a sociální soudržnosti v EU a v České republice. Princip partnerství a přeshraniční spolupráce v EU.....	3
1. Historie vzniku EU	4
1.1 Historický úvod.....	4
1.2 Novodobá snaha o integraci Evropy.....	4
2. Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU.....	7
2.1 Ekonomické a sociální rozdíly mezi členskými státy EU.....	7
2.2 Cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS).....	7
2.3 Horizontální priority	8
2.4 Nástroje politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU	8
2.4.1 Strukturální fondy	9
2.4.2 Fond soudržnosti.....	9
2.4.3 Iniciativy Společenství.....	9
2.4.4 Inovační akce, Technická pomoc.....	10
2.5 Principy politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU	10
2.5.1 Princip partnerství.....	11
2.5.2 Princip programování	11
2.5.3 Princip monitorování a vyhodnocování	12
2.5.4 Princip koncentrace.....	12
2.5.5 Princip adicionality (doplňkovosti)	12
3. Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU v České republice	13
3.1 Úvod.....	13
3.2 Národní rozvojový plán ČR.....	13
3.3 Územní členění ČR podle způsobilosti pro podporu	14

3.4	Implementační struktura v České republice.....	15
4.	Princip partnerství v Evropské unii	16
4.1	Úvod.....	16
4.2	Princip partnerství - úroveň EU	16
4.3	Princip partnerství ČR - úroveň státu	17
4.4	Princip partnerství v ČR - úroveň regionů.....	18
5.	Přeshraniční spolupráce v České republice	20
5.1	Historie programů přeshraniční spolupráce v ČR.....	20
5.2	Iniciativa společenství Interreg.....	20
5.2.1	Iniciativa Společenství Interreg III	21
5.2.2	Implementace iniciativy Interreg IIIA v ČR (2004 - 2006).....	22
6.	Programové období 2007 - 2013	25
6.1	Úvod.....	25
6.2	Finanční perspektiva EU a ČR v letech 2007 - 2013.....	25
6.3	Národní strategický referenční rámec ČR v současném programovém období 2007 - 2013	28
II. Praktická část - Zkušenosti ze SROPu z minulého programového období.		
	Charakteristika některých euroregionů v ČR. Evropské projekty v Jihočeském kraji.	31
1.	Zkušenosti ze SROPu pro nové programové období 2007 - 2013	32
1.1	Zásady tvorby nových programů	32
1.2	Nedostatky schvalovacího procesu projektů.....	33
2.	Charakteristika některých euroregionů v ČR.....	35
2.1	Euroregion Těšínské Slezsko (ERTS)	35
2.2	Euroregion Beskydy	38
2.3	Euroregion Weinviertel - Pomoraví - Záhorie	40
3.	Evropské projekty SROP v Jihočeském kraji.....	44
3.1	Úvod.....	44

3.2	Individuální projekty SROP v Jihočeském kraji.....	44
3.3	Projekty Evropské unie na Jindřichohradecku.....	46
3.3.1	Projekt Národního muzea fotografie v Jindřichově Hradci.....	47
3.3.2	Partnerství v projektu.....	54
	Závěr	57
	Seznam použité literatury:	59
	Seznam obrázků	60
	Seznam tabulek	60

Úvod

Svou práci píši v době, kdy uplynulo tříleté členství České republiky v Evropské unii. Je možné bilancovat, hledat chyby nedostatečného čerpání finančních prostředků z fondů EU. Ale hlavně je to doba očekávání nového směřování evropské sedmadvacítky, kdy po rozšíření o Rumunsko a Bulharsko bylo třeba přehodnotit některé programy a přístupy.

Již známe finální znění nového Národního strategického referenčního rámce ČR na období 2007 – 2013, jehož globálním cílem je přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel.

Uplynulé finanční období bylo zcela zásadním obdobím z hlediska formování politického dialogu na úrovni českých regionů. V průběhu těchto let se zlepšovala účinnost a efektivní implementace SROP na regionální a místní úrovni, rozvíjela se partnerská regionální spolupráce. V budoucnu je nezbytné zvyšovat administrativní kapacitu (implementace programu) a absorpční kapacitu (kapacita a schopnosti pro zpracování projektů). Bez intenzivní partnerské spolupráce zúčastněných subjektů by nebyl další rozvoj politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU možný.

Princip partnerství na různých úrovních v rámci EU mne zajímá. Proto jsem se tento problém snažila zpracovat ve své bakalářské práci. Cílem mé práce je přiblížení politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU v oblasti přeshraniční spolupráce a naplňování principu partnerství na konkrétních příkladech v České republice (euroregiony).

Po historickém úvodu mé práce poukazují ve druhé kapitole na značné ekonomické a sociální rozdíly mezi členskými státy EU a uvádím nástroje politiky HSS i principy této politiky. Třetí kapitola nazvaná Politika HSS EU v České republice se věnuje Národnímu rozvojovému plánu, územnímu členění (regiony soudržnosti) a operačním programům včetně SROP. Čtvrtá kapitola obsahuje princip partnerství v EU, a to nejen v rovině vertikální, ale i horizontální. Pátá kapitola nazvaná Přeshraniční spolupráce v ČR poukazuje na problémy příhraničních oblastí. Hranice mezi státy by neměly bránit integraci evropského prostoru a jeho zdravému rozvoji. Šestá kapitola seznamuje s novým programovým obdobím na léta 2007 – 2013. V praktické části jsou shrnuty zkušenosti ze SROPu z předchozího programového období a vytyčeny tři hlavní nedostatky schvalovacího procesu nových projektů. Jsou zde též zpracovány problémy některých euroregionů v ČR a konkrétní projekty

dotované fondy EU v Jihočeském kraji. Podrobně se zabývám projektem Národního muzea fotografie v Jindřichově Hradci.

Globálním cílem mé bakalářské práce je uplatňování principu partnerství v novém programovém období EU v letech 2007 - 2013, který prolíná celou prací. Touto problematikou se zabývá autor Vít Dočkal, z jehož publikací jsem čerpala. Při praktické části jsem používala metodu rozhovoru

I. Teoretická východiska – Politika hospodářské a sociální soudržnosti v EU a v České republice. Princip partnerství a přeshraniční spolupráce v EU.

1. Historie vzniku EU

1.1 Historický úvod

Podíváme-li se na dějiny evropských států, vidíme od nejstarších dob snahy o sjednocení a ovládnutí Evropy. Pokusili se o to již ve starověku Římané, kteří dokázali vytvořit mocnou říši, ovládající značnou část Evropy. I když po pěti stoletích r. 476 podlehla římská říše náporu barbarských národů, zachovala se její kultura. Barbarští vládcové používali latinu jako symbol vzdělanosti, akceptovali římské právo jako základ svých norem a podle římského vzoru organizovali své vlastní státy. Velkou roli v uchování řecké a římské kultury sehrálo křesťanství, které se stalo hybnou silou kulturního a vzdělanostního rozvoje Evropy.

Mocný francký král Karel Veliký vytvořil na části území původního římského impéria Svatou říši římskou, která se stala spojením antického dědictví a křesťanské víry. Byl to další pokus o sjednocení Evropy. Karolinské impérium se sice r. 843 rozpadlo, ale v myšlence na sjednocení Evropy pokračoval od r. 962 německý císař Ota I. Tuto ideu podporoval též jeho vnuk Ota III., který chtěl vytvořit v Evropě čtyři velké státy: Germánii, Itálii, Gálii a Slávii, spojené křesťanskou vírou, společnou kulturou a osobou císaře (univerzalistická idea). Smrtí Oty III. však snahy o sjednocení Evropy skončily.

V dalším období nebyli vládci středověké Evropy ochotni vzdát se své nezávislosti a samostatnosti ve prospěch jednotné Evropy. I když Evropa nezapomněla na své společné kořeny, v následujících stoletích zůstala rozdělena. Významným panovníkem, který se pokusil sjednotit Evropu, byl náš Karel IV. Praha se za jeho vlády stala významným evropským centrem s univerzitou a arcibiskupstvím. Také český král Jiří z Poděbrad usiloval o sjednocení Evropy. Jeho projekt z roku 1464, podporovaný polským a uherským králem, navrhoval vytvoření spolku křesťanských králů pod francouzským vedením. Pro odmítavé stanovisko papeže jej francouzský král nepřijal. Přesto se projektu dostalo uznání díky dvouleté propagační cestě českého poselstva po západoevropských státech.

1.2 Novodobá snaha o integraci Evropy

Snaha o další integraci Evropy proběhla až po dvou zničujících světových válkách. Přesně pět let po bezpodmínečné kapitulaci Třetí říše, 9. května 1950, vyhlásil francouzský politik Robert Schuman plán, který je považován za počátek společné Evropy. Schuman

prohlásil, že ekonomická rivalita mezi Francií a Německem – hlavně v těžebním průmyslu a hutnictví – byla v minulosti zdrojem konfliktů. Proto navrhl, aby produkce uhlí a oceli byla v obou zemích pod kontrolou nezávislé organizace. Německo francouzský návrh přijalo a k tomuto plánu se navíc připojily Belgie, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko. Dne 18. dubna 1951 byla v Paříži podepsána první ze smluv o evropském společenství. Dala vznik Evropskému společenství uhlí a oceli.

Spolupráce Evropského společenství uhlí a oceli byla velmi efektivní. Přinesla zvýšení produkce, rozvoj průmyslu, rostla též životní úroveň obyvatelstva. Proto na konferenci v italské Messině ministři zahraničí šesti států přišli s návrhem postupné integrace celé ekonomiky. Dne 25. března 1957 byly v Římě podepsány dvě smlouvy, které měly obrovský význam pro celou Evropu. Na základě první ze smluv vzniklo Evropské společenství pro atomovou energii. Druhá smlouva dala vznik Evropskému hospodářskému společenství, označovanému též jako Společný trh.

Tyto tři smlouvy se staly základem spolupráce demokratických kapitalistických států Evropy. Na těchto smlouvách později vznikla Evropská unie, která se stala ekonomickou a politickou jednotou a garantovala mír, blahobyt a prosperitu všech členských zemí. V 70. letech vstoupila evropská integrace do své druhé fáze. V roce 1972 bylo rozhodnuto o rozšíření společenství, což se stalo k 1. lednu 1973, kdy do něho vstoupily Dánsko, Irsko a Velká Británie. Nyní již devět členských států EHS se shodlo na zásadě koordinace zahraniční politiky (tzv. Evropská politická spolupráce), dohodlo sjednocení celních sazeb (celní unie) a jako stálou instituci vytvořilo Evropskou radu (pravidelně zasedá od r. 1974). Vyvrcholením této etapy se staly první všeobecné volby do Evropského parlamentu, které se konaly v roce 1979.

Třetí etapa integrace proběhla v 80. letech. V rámci „rozšíření na jih“ přijalo Evropské hospodářské společenství tři nové členy – Řecko (1981), Portugalsko (1986) a Španělsko (1986). Tím se EHS rozrostlo na 12 států.

Pád komunistických režimů na podzim r. 1989 urychlil politickou integraci evropských zemí. Ve snaze pomoci státům střední a východní Evropy na jejich cestě k demokracii vytvořilo EHS speciální fond PHARE, financující evropské projekty v těchto zemích. Dne 7. února 1992 došlo v nizozemském Maastrichtu k podpisu Smlouvy o Evropské unii. Mezi hlavní články smlouvy patřilo utvoření Hospodářské a měnové unie a prosazení Společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Evropský parlament získal roli zákonodárnou a

kontrolní. Původní Evropské hospodářské společenství se přeměnilo na Evropskou unii.

K 1. lednu 1995 do EU vstoupily Finsko, Rakousko a Švédsko, čímž se počet jejích členských zemí zvýšil na 15. Po Amsterodamské smlouvě (1997) a smlouvě v Nice (2002) bylo nabídnuto členství deseti zemím: ČR, Estonsku, Kypru, Litvě, Lotyšsku, Maďarsku, Maltě, Polsku, Slovensku, Slovinsku. Na jaře r. 2004 se stala sjednocená Evropa ze 25 států skutečností. A od 1.1. 2007 se zvýšil počet členských států EU o další dvě země – Bulharsko a Rumunsko – na konečných 27 států.

2. Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU

2.1 Ekonomické a sociální rozdíly mezi členskými státy EU

Evropská unie představuje vysoce propojený celek se silným vnitřním trhem a prosperující ekonomikou. Představuje více než 450 milionů obyvatel. Jsou zde ovšem velké ekonomické a sociální rozdíly mezi členskými státy a jejich regiony a tyto rozdíly dynamiku EU celkově oslabují. Nyní, když se Evropa rozšířila na 27 členů, jsou tyto rozdíly ještě patrnější než u evropské „patnáctky“. Vůbec nejvýraznější jsou regionální rozdíly, kde se rozpětí průměru HDP na obyvatele pohybuje od 32 % v polském vojvodství Lubelskie až po 315 % ve vnitřním Londýně. Ve 37 regionech překračuje HDP 125 % průměru Unie. Je to sedm regionů z Velké Británie a stejný počet regionů z Itálie, šest regionů z Německa, čtyři z Nizozemska, tři z Rakouska, dva z Belgie a Finska a jeden region z České republiky (Praha), Španělska, Francie, Irsko a Švédsko. Zcela opačně je na tom 64 regionů, kde se HDP pohybuje pod 75 % průměru EU. Proto mají nárok na pomoc z EU. V letech 2004 - 2006 mohly čerpat ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti 24 miliard EUR.

2.2 Cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS)

Hlavním cílem je posílit hospodářskou a sociální soudržnost EU, především podporovat aktivity v oblasti regionální, strukturální, sociální a zemědělské politiky. V programovém období 2000 - 2006 se na základě Nařízení Rady 1260/1999, o obecných ustanoveních strukturálních fondů, finanční nástroje zaměřovaly na dosažení těchto tří prioritních cílů:

Cíl 1 - Podpora rozvoje zaostávajících regionů, tedy těch regionů, jejichž HDP průměru EU se pohybuje pod hranicí 75 %. Jsou to většinou odlehlé regiony (francouzská zámořská území, některé ostrovy) a řídce zalidněné regiony (Finsko, Švédsko).

Cíl 2 - Podpora strukturálně postižených regionů se týká oblastí, které mají značné strukturální problémy. Jsou to často městské oblasti, které se dostaly do potíží v důsledku ztráty ekonomických aktivit, dále i venkovské oblasti, které upadají vlivem nedostatečné ekonomické diverzifikace a též zaostávající oblasti závislé na rybolovu.

Podmínkou čerpání prostředků v rámci Cílů 1 a 2 je, že oblast je způsobilá pro pomoc pouze jen podle jednoho z uvedených cílů. Celkový počet obyvatel v regionech zařazených pod Cíl 2 nesmí překročit 18 % celkového počtu obyvatel EU.

Cíl 3 - Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělávání rozvíjí aktivity týkající se lidských zdrojů. Pomoc členským státům spočívá v modernizování systému vzdělávání, v odborné přípravě a zaměstnanosti. „*Tento cíl se vztahuje na celé území EU mimo regionů spadajících pod Cíl 1. Míra spolufinancování projektu ze strukturálních fondů závisí na tom, pod který Cíl spadá. Obecně platí, že v případě Cíle 1 činí maximální míra spolufinancování z prostředků EU 75 % celkových nákladů (pokud má členský stát navíc nárok na podporu z Fondu soudržnosti, je tento podíl 80 - 85 %). U ostatních cílů EU financuje maximálně 50 % nákladů. Pokud tyto investice vytvářejí příjmy, je podíl Unie výrazně nižší. Předpoklady pro zařazení pod Cíl 1 splňují všechny regiony NUTS II v České republice s výjimkou regionu hl. město Praha, který výrazně převyšuje průměr EU. Praha naopak čerpá pomoc pod Cílem 2 a 3.*“¹

2.3 Horizontální priority

Horizontální priority jsou společné všem programům a iniciativám, které jsou financovány ze strukturálních fondů. Slouží k vyváženému působení nástrojů politiky HSS. Jedná se o :

- udržitelný rozvoj na základě dodržování ekologických standardů EU
- rovné příležitosti pro muže a ženy a pro skupiny ohrožené vyloučením ze společnosti
- vyvážený rozvoj regionů
- podporu rozvoje informační společnosti v zájmu vytváření nových pracovních příležitostí, zejména ve venkovských a odlehlých regionech a pro skupiny ohrožené sociálním vyloučením.

2.4 Nástroje politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU

Mezi nástroje naplňování politiky hospodářské a sociální soudržnosti patří strukturální fondy, Fond soudržnosti, iniciativy Společenství a inovační akce. Další finanční nástroje nabízí např. i Evropská investiční banka.

---

¹ Průvodce fondy Evropské unie. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2004

2.4.1 Strukturální fondy

Mezi strukturální fondy EU patří Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF), Evropský sociální fond (ESF), Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF) a Finanční nástroj pro orientaci rybolovu (FIFG). Tyto strukturální fondy tvořily jádro politiky soudržnosti EU. Fondy se přímo zaměřují na snižování rozdílů v úrovni rozvoje různých regionů členských států a na snižování zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů včetně venkovských oblastí.

Největší z těchto fondů je Evropský fond regionálního rozvoje. Z jeho zdrojů jsou financovány investice směřující do infrastruktury, vytváření pracovních míst a z podpory malého a středního podnikání. Pomoc tohoto fondu směřuje především do regionů spadajících pod Cíle 1 a 2.

Evropský sociální fond podporuje aktivity v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů. Prostředky tohoto fondu se využívají na financování všech tří Cílů politiky HSS. Jde zejména o integraci nezaměstnaných, osob postižených dlouhodobou nezaměstnaností, integraci mladých lidí do pracovního procesu, integraci osob vyloučených z trhu práce. Podporuje celoživotní vzdělávání a rovné podmínky žen v přístupu na trh práce.

Evropský zemědělský orientační a záruční fond se skládá z orientační a záruční sekce. Ovšem podle Smlouvy je součástí strukturálních fondů pouze orientační sekce, která podporuje modernizaci a zlepšování aktivit v zemědělství a na venkově. Tento fond financoval opatření v regionech spadajících pod Cíl 1, Cíl 2 a iniciativu LEADER+ (rozvoj venkova).

2.4.2 Fond soudržnosti

Od devadesátých let je zvláštním fondem solidarity na pomoc nejméně rozvinutým členským státům, tedy dvanácti novým, ale také Řecku, Portugalsku, Španělsku (a do konce roku 2003 jej využívalo i Irsko). Kritériem pro využívání tohoto fondu je, aby HNP příslušného státu byl pod 90 % průměru EU. Třetina dotací z Fondu soudržnosti byla v období 2004 - 2006 vyhrazena pro nové členské státy. Pomoc z tohoto fondu je jen doplňkem pomoci ze strukturálních fondů.

2.4.3 Iniciativy Společenství

Řeší specifické problémy, které se dotýkají celého území EU a doplňují jiné programy.

Rozlišujeme čtyři iniciativy:

INTERREG III - napomáhá rozvoji přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce. Iniciativa Společenství INTERREG IIIA obsahuje pět programů, jejichž cílem je pozvednout celkovou socioekonomickou úroveň příhraničních regionů s ohledem na obchodní, hospodářské, turistické a kulturní vztahy mezi sousedícími regiony. V ČR je tato Iniciativa realizována prostřednictvím pěti samostatných programů podle jednotlivých hranic (s Polskem, Slovenskem, Rakouskem, Německem - Bavorsko a Sasko).

URBAN II - podporuje inovační strategie ve městech a městských čtvrtích. Česká republika se v minulém programovém období této iniciativy přímo neúčastnila, ale byla zapojena do speciálního programu URBACT, určeného k vytváření sítí mezi městy a územními správními jednotkami.

LEADER+ pomáhá projektům na rozvoj venkova. Tato iniciativa byla součástí Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

EQUAL - bojuje proti diskriminaci na trhu práce. Soustřeďuje se na inovativnost a mezinárodní spolupráci. Je realizován ve všech členských státech EU, a to na územích pokrytých jak Cílem 1, tak Cílem 3.

2.4.4 Inovační akce, Technická pomoc

Inovační akce přispívají k přípravě inovačních metod a praktických postupů, které jsou určeny pro zlepšování kvality pomoci ze strukturálních fondů (jsou to především studie, pilotní projekty a výměny zkušeností).

Technická pomoc financuje opatření pro přípravu, monitorování, hodnocení a kontrolu, která jsou nezbytná pro provádění pomoci ze strukturálních fondů (výměna zkušeností, zlepšování metod hodnocení, instalace, provoz a propojení počítačových systémů apod.).

2.5 Principy politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU

Tato politika je postavena na několika základních principech a ty se odrážejí v celém procesu poskytování pomoci.

2.5.1 Princip partnerství

Tento princip má dvě úrovně - vertikální a horizontální. „Vertikálně zahrnuje úzkou spolupráci mezi Evropskou komisí a odpovídajícími orgány na národní, regionální a místní úrovni, určenými každým členským státem pro všechny etapy implementace opatření od přípravy až po realizaci. Na druhé straně se týká horizontální spolupráce mezi partnery na úrovni členského státu nebo regionu. Tím se spolupráce rozšířila i na orgány a osoby, které nejsou přímou součástí implementačních struktur (regiony, města, obce, vzdělávací instituce, soukromé subjekty apod.), aby bylo zajištěno, že se na konkrétním rozdělení prostředků budou podílet i samotní příjemci.“²

2.5.2 Princip programování

Pomoc EU se realizuje na základě víceletých a víceoborových programů, které se zpracovávají do programových dokumentů. Politika HSS EU se tedy realizuje prostřednictvím tzv. **programování**, které je založeno na rozdělování prostředků strukturálních fondů na základě víceletých rozvojových programů. Postup programování v EU pro minulé programové období 2000 - 2006 byl následující: Nejprve byl Radou a Parlamentem EU schválen předpis upravující oblast strukturální pomoci (Nařízení ES 1260/1999), v další fázi pak Komise sestavila seznam regionů vhodných pro Cíl 1 a Cíl 2 a provedla rozdělení celkového rozpočtu mezi jednotlivé členské země, tedy autoritativně stanovila horní limity pomoci určené jednotlivým státům. Členské státy a jejich příslušné orgány pak za účasti partnerských subjektů vypracovaly programové dokumenty, které zaslaly Komisi. V další fázi se vedla jednání o obsahu a finančním plánu těchto programových dokumentů mezi jednotlivými členskými státy a Komisí, která tyto dokumenty nakonec schválila. O detailech programů rozhodoval členský stát nebo jeho řídicí orgán a schvaloval je monitorovací výbor. Členský stát o nich poté informuje Komisi. Po schválení dokumentů se mohly projekty začít realizovat.

Druhy programových dokumentů:

1. vícestupňový systém (zpravidla pro regiony pod Cílem 1)

■ Plán rozvoje (Development Plan)

---

² Průvodce fondy Evropské unie. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2004, s.20

- Rámec podpory Společenství - RPS (Community Support Framework, CSF)
- Operační programy - OP (Operational Plan, OP)
  - 2. zjednodušený systém (zpravidla pro regiony pod Cílem 2 a 3)
- Jednotný programový dokument - JPD (Single Programming Document, SPD) - obsahuje programový dodatek, který slouží k implementaci programových dokumentů. Podává velmi konkrétní informace - definuje potenciální žadatele, typy způsobilých aktivit, kritéria pro výběr projektů, finanční alokace atd. Tento programový dodatek vypracovává členský stát nebo řídicí orgán a posílá se jako informační dokument Evropské komisi.

2.5.3 Princip monitorování a vyhodnocování

Jde o průběžné sledování a vyhodnocování správného využívání prostředků ze zdrojů EU, a to ve všech fázích procesu.

2.5.4 Princip koncentrace

Smyslem tohoto principu je soustředit co nejvíce prostředků na oblasti s nejzávažnějšími problémy, avšak vždy podle definovaných cílů. Záměrem je realizace menšího množství větších projektů, od kterých se očekává co největší přínos.

2.5.5 Princip adicionality (doplňkovosti)

Pomoc EU má doplňovat, případně posilovat prostředky příjemce pomoci, musí se tedy jednat o „prostředky navíc“ (nad rámec národních prostředků). Poměr mezi národními a unijními prostředky musí splňovat minimální hranice.

3. Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU v České republice

3.1 Úvod

Česká republika jako budoucí členský stát EU měla již od roku 1990 možnost čerpat prostředky z programu Phare, SAPARD a ISPA a postupně se tak zapojovat do politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU. Od vstupu do EU 1. května 2004 se ČR podílí na všech nástrojích HSS EU. Vzhledem k tomu, že k rozšíření EU došlo právě uprostřed sedmiletého programového období 2000 - 2006, byly všechny nástroje programovány pouze na léta 2004 - 2006 s tím, že se kandidátské země mohly strukturální politiky účastnit již od počátku roku 2004, přestože k rozšíření došlo až 1. května.

3.2 Národní rozvojový plán ČR

Jednalo se o základní strategický dokument pro získání podpory ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti. K dosažení globálního i specifických cílů Národního rozvojového plánu (NRP) sloužil Rámec podpory Společenství členěný na pět operačních programů.

Struktura a obsah NRP vycházely z legislativy EU, především z Nařízení Rady č. 1260/1999 a z dalších dokumentů vydaných Evropskou komisí. Členské státy EU připravovaly rozvojový plán pro regiony NUTS II, které splňovaly kritéria zařazení pod Cíl 1 politiky HSS EU. Regiony soudržnosti musí dosahovat méně než 75 % průměru úrovně HDP EU. Výjimkou je region hl. města Prahy, který tento průměr vysoce převyšuje a je proto způsobilý pro získání prostředků v rámci Cíle 2 a Cíle 3.

Národní rozvojový plán byl v ČR připravován již od r. 1999, byl několikrát projednáván vládou ČR a r. 2001 byla jeho anglická verze předložena k posouzení Evropské komisi. Přípomínky Evropské komise byly rozhodující pro přípravu konečné verze NRP. Roku 2002 vláda ČR schválila znění NRP usnesením č. 1272/2002. Na počátku roku 2003 reagovala vláda ČR na silící doporučení Evropské komise snížit počet připravovaných operačních programů. Operační program Cestovní ruch a lázeňství byl zahrnut do SROPu, OP Doprava a OP Životní prostředí vytvořily nový operační program Infrastruktura. Tak vznikla konečná verze NRP na léta 2004 - 2006.

Dlouhodobým záměrem České republiky je dosáhnout stabilního růstu, který umožní postupné vyrovnávání ekonomické úrovně s průměrem zemí EU. Globální cíl NRP je možné definovat jako udržitelný rozvoj založený na konkurenceschopnosti. Z něho vyplývají tyto specifické cíle:

- ◆ vytvoření podmínek pro růst ekonomiky posilováním vnitřních faktorů
- ◆ zvýšení kvalifikační úrovně, konkurenceschopnosti a mobility pracovní síly při současném vyrovnávání dopadů růstu ekonomiky na znevýhodněné skupiny obyvatel
- ◆ přiblížení se standardům EU v oblasti životního prostředí
- ◆ vyvážený rozvoj regionů

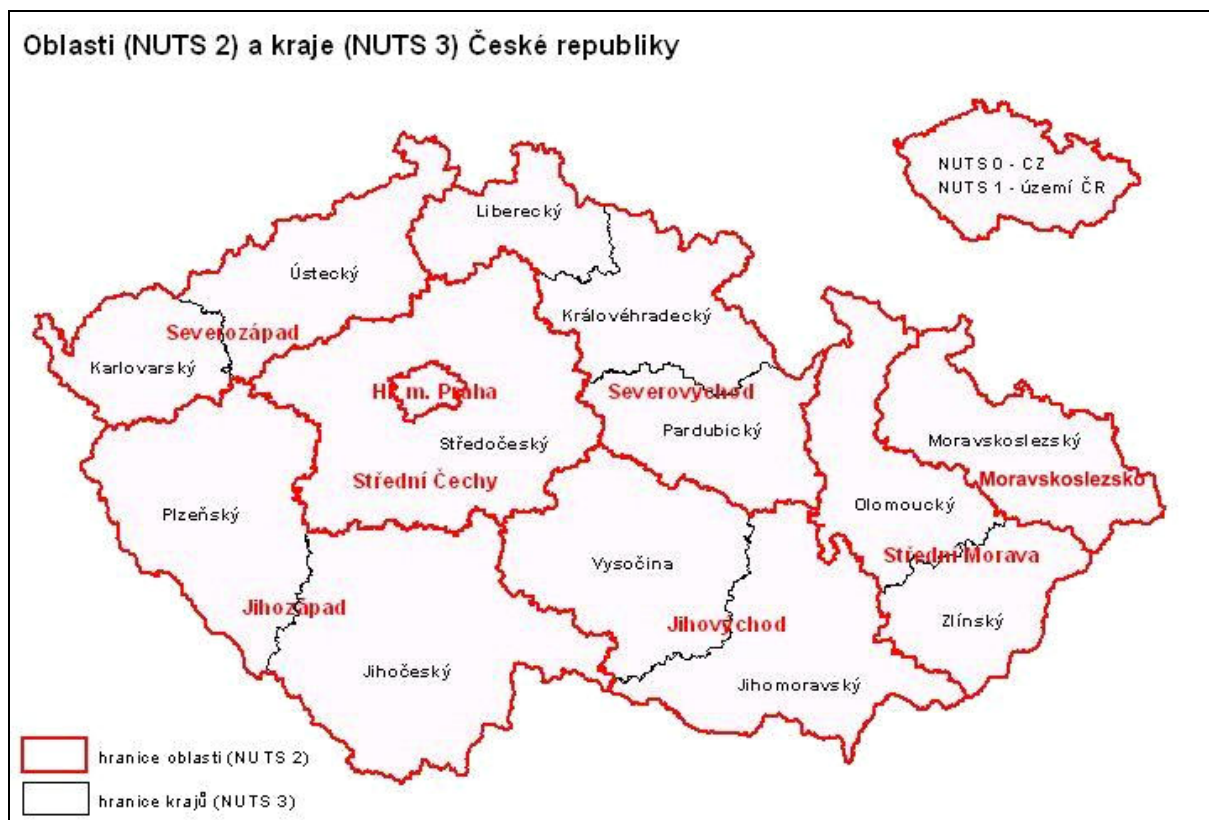
3.3 Územní členění ČR podle způsobilosti pro podporu

Aby mohly být zařazeny jednotlivé regiony do působnosti některého ze tří Cílů strukturální politiky EU, používá se dělení na geograficky srovnatelné celky, zvané NUTS (z francouzského Nomenclature des unités territoriales statistiques). EU je rozdělena do celkem pěti úrovní klasifikace NUTS.

Celá Česká republika tak tvoří region na úrovni NUTS I, který se dále dělí na osm tzv. regionů soudržnosti na úrovni NUTS II, na 14 krajů na úrovni NUTS III, okresy na úrovni NUTS IV a obce na úrovni NUTS V.

Každý region soudržnosti NUTS II se skládá z jednoho až tří krajů. Máme tedy tyto regiony soudržnosti: Severovýchod, Severozápad, Jihozápad, Jihovýchod, Střední Morava, Moravskoslezsko, Střední Čechy, Praha.

NUTS III (kraj): Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Ústecký, Karlovarský, Plzeňský, Jihočeský, Vysočina, Jihomoravský, Olomoucký, Zlínský, Moravskoslezský, Středočeský, Praha.

Obrázek 1 - Oblasti (NUTS II) a kraje (NUTS III) České republiky

Zdroj: www.mvcr.cz

3.4 Implementační struktura v České republice

Implementační struktura se řídí programovým dokumentem Rámec podpory Společenství, který je zformulován Evropskou komisí na základě strategických priorit Národního rozvojového plánu ČR. Rámec podpory Společenství vymezil prioritní cíle a oblasti, do kterých směřují prostředky ze strukturálních fondů ČR. Rámec podpory Společenství uskutečňuje rozvojovou strategii pomocí pěti operačních programů:

- ◆ OP Průmysl a podnikání
- ◆ OP Infrastruktura
- ◆ OP Rozvoj lidských zdrojů
- ◆ OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
- ◆ Společný regionální operační program (SROP)

4. Princip partnerství v Evropské unii

4.1 Úvod

Politika EU představuje celou řadu vztahů. Jsou to vazby nejen na vertikální úrovni (EU, členský stát, region), ale též na horizontální úrovni rovnocenných partnerů. Mezi účastníky regionální politiky EU tak vznikají husté politické sítě.

4.2 Princip partnerství - úroveň EU

Princip partnerství je velmi vhodný pro charakterizování regionální politiky EU, protože byl formulován přímo pro potřeby této politiky. Jeho vznik se datuje do roku 1988. Článek 4. rámcové směrnice z roku 1988 definoval partnerství jako „úzkou spolupráci mezi Evropskou komisí, členským státem a orgány regionální či lokální úrovně, kdy každá strana jedná jako partner v procesu dosahování společného cíle.

V současné době nabývá partnerství ještě většího významu. Zapojení partnerů je realizováno v souladu se sekundární legislativou a také formou politického dialogu s aktéry regionálních zájmů. Důležitým aspektem partnerského jednání na evropské rovině je správně nastavit mantinely regionální politiky EU a získávat zpětnou vazbu. *„Určitým problematickým aspektem principu partnerství je to, že na jednu stranu vyjadřuje víceúrovňové vertikální působení regionální politiky EU - z řídicího centra na úrovni EU až po implementující orgány na národní či lokální úrovni, na druhou stranu je princip partnerství také chápán jako horizontální spolupráce lokálních, vzájemně propojených aktérů regionálního rozvoje - v rámci každé z rovin. Důležité je též zdůraznit, že míra partnerství závisí na právních, administrativních či územních podmínkách v jednotlivých členských státech. Vertikální povaha partnerství tedy závisí ve značné míře na nastavení v jednotlivých členských státech. Toto platí obdobně i u sítí mezi aktéry v rámci každé z rovin horizontálního partnerství. Partnerství má být dosaženo v rámci všech rovin i v rámci všech fází realizace politiky EU - přípravy, plánování, financování, implementace a evaluace.“³* Je patrné, že podmínky partnerství zcela určuje rovina státu s jeho právními, územními a administrativními podmínkami nebo jinými zvyklostmi.

---

³ Dočkal, V.: *Šest let regionální politiky v ČR*. 1. vyd. Brno - Masarykova univerzita, 2006, s. 51.

4.3 Princip partnerství ČR - úroveň státu

Princip partnerství v ČR řeší zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, kterým jsou vytvářeny institucionální a právní podmínky pro koordinaci a realizaci politiky HSS v ČR. Tento zákon paragrafem 18 ustavuje Řídící a koordinační výbor (ŘKV), který je konzultačním tělesem pro podporu regionálního rozvoje.

Protože zákon o podpoře regionálního rozvoje byl značně obecný, přijala vláda ČR 2.3.2005 usnesení s podrobně zpracovaným statutem a jednacím řádem ŘKV. „*Působnost ŘKV je ve statutu vymezena velmi široce. ŘKV „koordinuje přípravu a realizaci programů EU v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti, projednává a doporučuje finanční a věcné změny schválených programů hospodářské a sociální soudržnosti, projednává návrhy a změny procedurálních postupů a pravidel pro realizaci politiky HSS, celkově koordinuje a dohlíží na přípravu zásadních programových dokumentů (zejména Národního rozvojového plánu) pro zpracování Národního strategického referenčního rámce, koordinuje přípravy programových dokumentů, zvláštní pozornost věnuje přípravě programových dokumentů operačního typu, koordinuje systémová opatření nutná pro realizaci politiky HSS (monitorovací a informační systém, institucionální struktury, finanční kontrola apod.), zajišťuje podmínky pro provádění monitorování a hodnocení programů realizovaných v rámci HSS, zajišťuje provázanost koordinačních struktur pro využití prostředků určených pro oblast HSS s koordinačními strukturami pro využití pomoci Evropské unie jako celku, v rámci politiky HSS zajišťuje soulad s politikami Společenství, koordinuje další činnosti spojené s problematikou politiky HSS.“* (Statut ŘKV).“⁴ Na jednáních ŘKV se řešilo schvalování rozpočtu EU a problémy s přípravou nového Národního rozvojového plánu na léta 2007 - 2013. Důležitou otázkou se stalo nastavení některých operačních programů, obzvláště přeměna SROP na sedm regionálních operačních programů (ROP). Významným problémem, který je třeba vyřešit, je proces implementace asi třetiny evropské strukturální pomoci, implementované přes operační programy. Doposud byl tento proces realizován přes jeden řídicí orgán - Ministerstvo pro místní rozvoj. Ale ze strany krajů se ozývají hlasy, že by měl být tento program delegován na každý kraj zvlášť, aby si kraje mohly nastavit své programové dokumenty s ohledem na reálné potřeby svého regionu a hlavně, aby samy disponovaly finančními prostředky.

---

⁴ Dočkal, V.: *Šest let regionální politiky v ČR*. 1. vyd. Brno - Masarykova univerzita, 2006, s. 55.

Je pravdou, že u nás jsme dosti zaspali v čerpání prostředků EU. Vysokého stupně zapojení občanské společnosti do využití fondů EU v České republice bylo dosaženo až v březnu r. 2005. Je třeba, aby nastal intenzivní dialog mezi státem a regionálními subjekty. Může se to dít:

a) Zapojením v ŘKV, což umožňuje regionálním subjektům ovlivnit legislativu ČR a ovlivnit tak nastavení programových dokumentů implementujících pomoc ze strukturálních fondů EU.

b) Bilaterálními memorandy mezi vybranými asociacemi regionálních zájmů a Ministerstvem pro místní rozvoj. Memoranda, která jsou spíše politickými dokumenty, mohou zvýšit prestiž vybraných aktérů regionálních zájmů při vyjednávání.

c) Zapojením do Rezortních koordinačních skupin (RKS). *„Jejich existence souvisí se zajištěním organizačních, materiálních a personálních předpokladů pro plnění úkolů souvisejících s činností Ministerstva pro místní rozvoj, a potažmo ČR, v pracovních orgánech Rady EU, Evropské komise a ostatních orgánů Unie. RKS vznikly na ministerských resortech s cílem intervenovat ve prospěch ČR na úrovni EU. RKS připravují podklady pro Výbor pro EU, který odpovídá za koordinaci politiky ČR vůči EU ve Výboru stálých zástupců členských zemí.“*⁵

V RKS jsou zastoupeny i regionální zájmy prostřednictvím Asociací krajů a Svazu měst a obcí. Tak mohou ovlivnit evropskou legislativu svými požadavky. Tak se může podařit, že státní orgány ČR a regionální subjekty vystupují navenek shodně a mohou velmi ovlivnit regionální zájmy ČR v EU. Ale praxe značně pokulhává za touto myšlenkou, protože aktéři regionálních zájmů mají velmi málo zkušeností s vyjednáváním na nejvyšší evropské úrovni.

4.4 Princip partnerství v ČR - úroveň regionů

Velmi důležitým obdobím formování politického dialogu na úrovni českých regionů bylo finanční období let 2000 - 2006. V této době mohly získat české kraje podporu na zvyšování absorpční kapacity. Projekty takto zaměřené byly často spojeny s navazováním a rozvíjením regionálního partnerství mezi ústředními orgány a příslušnými regionálními subjekty. Podpora byla hrazena ze Společného regionálního operačního programu (SROP) v

---

⁵ Dočkal, V.: *Šest let regionální politiky v ČR*. 1. vyd. Brno - Masarykova univerzita, 2006, s. 56.

rámci priority č. 3 (Rozvoj lidských zdrojů v regionech) a opatření č. 3 (Posílení kapacity místních a regionálních orgánů).

„Celkovým cílem tohoto opatření je zlepšovat účinnost a efektivní implementaci SROP na regionální a místní úrovni. Zvláštní důraz bude kladen na zvyšování administrativní kapacity (implementace programu) a absorpční kapacity (kapacity a schopností pro zpracování projektů) na regionální úrovni.“⁶

Programový dokument zdůrazňoval nezbytnost partnerské regionální spolupráce. Projekty měly být vypracovány a následně realizovány v úzké spolupráci s partnery na místní úrovni (např. s nestátními neziskovými organizacemi, hospodářskými komorami, regionálními poradenskými organizacemi, organizacemi zřizovanými kraji, obcemi apod.), zejména s těmi, kteří byli zapojeni již v předcházejícím období. Budování principu partnerství je základním aspektem rozvoje regionu. Problémem může být i to, že regionální partnerství je budováno na úrovni NUTS III, ale implementační procesy na úrovni NUTS II. V daném regionu soudržnosti (NUTS II) mohou tak nezávisle na sobě fungovat dvě odlišná regionální partnerství.

Ani po minulém programovém období nemají některé naše regiony s partnerstvím příliš mnoho zkušeností. V současném programovém období hraje regionální partnerství důležitou roli, musí ovšem vést ke zvyšování absorpční kapacity a nalézání konsensu v regionálně-rozvojových strategiích.

---

⁶ Dočkal, V.: *Šest let regionální politiky v ČR*. 1. vyd. Brno - Masarykova univerzita, 2006, s. 59.

5. Přeshraniční spolupráce v České republice

5.1 Historie programů přeshraniční spolupráce v ČR

Přeshraniční spolupráce je projevem principu partnerství na horizontální úrovni. Roku 1995 na základě usnesení Evropského parlamentu vznikl program přeshraniční spolupráce CBC Phare (Phare Cross Border Cooperation Programme), určený pro kandidátské země, usilující o vstup do EU a sousedící s členskými zeměmi EU.

V této členské desítce zemí EU však již tehdy existovala iniciativa Společenství Interreg. Tato skutečnost vedla k tomu, že mohly být realizovány společné programy CBC Phare - Interreg. Oba tyto nástroje přeshraniční spolupráce se však řídily zcela odlišnými postupy, i když byly paradoxně oba vydávané Evropskou komisí.

Nástroj Phare CBC byl zaměřen na posílení přeshraniční spolupráce v oblastech na vnějších hranicích EU. Jeho hlavním cílem bylo připravit 15 nových kandidátských států na čerpání finančních prostředků ze Strukturálních fondů. V ČR byl nejvíce využíván na hranicích se starými členskými státy - Německem a Rakouskem. Největší zkušenost s ním tedy existuje na česko - německé a česko - rakouské hranici.

5.2 Iniciativa společenství Interreg

Tyto iniciativy Společenství a jejich programy jsou doplňkovými nástroji v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Jejich cílem je řešení specifických problémů, které jsou obtížně řešitelné v rámci ostatních nástrojů této politiky, zejména v rámci programových Cílů 1,2,3 strukturálních fondů.

Ze čtyř realizovaných iniciativ (Urban, Leader, Equal, Interreg) probíhaly v ČR ve zkráceném období 2004 - 2006 pouze dvě, a to Equal a Interreg III.

Iniciativa Společenství Interreg III se stala jediným nástrojem ze strukturálních fondů EU, který přímo podporuje spolupráci mezi aktéry v různých členských státech. Na rozdíl od ostatních iniciativ (např. Urban či Equal) se obsahově nepřekrývá s žádnou jinou podporou realizovanou v rámci cílů regionální politiky EU.

Iniciativa Interreg III, jejíž třetí etapa probíhala v rámci finančního období 2000 - 2006 (proto se označuje III) bude mít v budoucnu (v rámci finančního období 2007 - 2013) velký význam. Její aktivity, tj. přeshraniční, transnacionální a meziregionální spolupráce, již budou

realizovány v rámci cílů regionální politiky.

5.2.1 Iniciativa Společenství Interreg III

V letech 2004 - 2006 byla významnou iniciativou v tomto zkráceném období výše zmiňovaná iniciativa Interreg III, kterou tvořily tři větve - Interreg A, B a C.

1. Cílem Interreg IIIA byl rozvoj přeshraniční spolupráce mezi členskými státy EU a jejich přímo sousedícími regiony s cílem odstranění negativních efektů státních hranic na rozvoj území, která k nim přiléhají. Celková alokace určená pro ČR na toto období (2004 - 2006) byla 55 mil. EUR.

2. Iniciativa Interreg IIIB sledovala podporu územního rozvoje a rozvoj regionální spolupráce ve stanovených velkých územních celcích Evropy, a to zejména prostřednictvím spolupráce ústředních, regionálních a místních orgánů. Česká republika patří do tzv. prostoru CADSES (Central, Adriatic, Danubian, Southeastern European Space, tj. Středoevropské, Jadranské, Podunajské a Jihovýchodní evropské území). Celková alokace v ČR na období 2004 - 2006 činila 9,6 mil. EUR.

3. Cílem Interreg IIIC je meziregionální spolupráce a výměna zkušeností při řešení společných problémů přímo nesousedících regionů EU. Mezi nejčastější projekty sem patřilo např. partnerství měst (town - twinning). Celková alokace pro ČR na období 2004 - 2006 činila 4,07 mil. EUR.

Už z alokací peněžních prostředků vyplývá, že nejdůležitější větví iniciativy Interreg III je Interreg IIIA (55 mil. EUR). Právě tato větev měla být klíčová pro přeshraniční struktury v EU. Iniciativa Interreg IIIA měla napomáhat k odstranění nepříznivého vlivu státní hranice na rozvoj regionů k ní přiléhajících a naplnění zásady, že hranice mezi státy by neměly bránit integraci evropského prostoru a jeho rovnoměrnému rozvoji. Nepříznivé podmínky pro rozvoj příhraničí vyplývají zejména ze vzdáleností od jader rozvoje. Hlavním cílem iniciativy Interreg IIIA bylo tedy pozvednutí celkové socioekonomické úrovně příhraničních regionů s ohledem na obchodní, hospodářské, turistické, společenské a kulturní vztahy se sousedními regiony. Odbouráním přirozených bariér, které tvoří státní hranice, se z periferních oblastí mohou stát prosperující regiony se společnými jádry celého příhraničního prostoru.

5.2.2 Implementace iniciativy Interreg IIIA v ČR (2004 - 2006)

Na základě objektivních kritérií a dohodou regionů byl celkový objem prostředků 55 mil. EUR pro programy Interreg IIIA rozdělen mezi jednotlivé programy:

Tabulka 1 - Implementace iniciativy Interreg IIIA v ČR (2004 – 2006)

Programy	v mil. EUR	v procentech
ČR - Sasko	9,9	18,00 %
ČR – Bavorsko	8,6	15,64 %
ČR – Rakousko	11,0	20,00 %
ČR - Slovensko	9,0	16,36 %
ČR - Polsko	16,5	30,00 %
Celkem	55	100,00 %

Zdroj: Průvodce fondy Evropské unie, 2005

Základní územní jednotkou je úroveň NUTS III, které v rámci územního členění ČR odpovídá krajská úroveň.

Česko - saský program byl realizován na celém území Karlovarského, Ústeckého a Libereckého kraje.

Česko - bavorský program byl realizován na území Jihočeského kraje (kromě okresů J.Hradec a Tábor), Ústeckého a Libereckého kraje.

Česko - rakouský program byl realizován na celém území kraje Jihočeského, Jihomoravského a kraje Vysočina.

Česko - slovenský program byl realizován na celém území kraje Moravskoslezského, Zlínského a Jihomoravského.

Česko - polský program byl realizován na celém území kraje Libereckého, Královéhradeckého, Pardubického, Olomouckého a Moravskoslezského.

Programy Interreg IIIA jsou obecně určeny spíše na menší projekty, nepřesahující velikost 10 mil. Kč. Nejmenší projekty (od 1500 do 20000 EUR) jsou pak vždy realizovány v rámci zvláštního nástroje, tzv. Fondu mikroprojektů (Dispozičního fondu).

V rámci programů Interreg IIIA realizovaných v ČR se podporují zejména tyto typy aktivit:

- rozvoj měst a venkova
- nepřímá podpora podnikání a rozvoje malých a středních firem
- hospodářská spolupráce a rozvoj hospodářského sektoru
- rozvoj cestovního ruchu a turistiky
- podpora integrace trhu práce a sociálního zařazení
- rozvoj lidských zdrojů
- technologický rozvoj
- rozvoj vzdělávání, kultury, vědy a zdravotnictví
- ochrana přírody a životního prostředí
- podpora obnovitelných zdrojů energie
- rozvoj dopravy a regionálních informačních a komunikačních sítí
- podpora malých místních iniciativ, socioekonomických aktivit s cílem podpořit projekty typu "lidi pro lidi", tj. zvýšit spolupráci mezi komunitami z obou stran hranice apod., vždy však za doložení přeshraničního dopadu, resp. existence přeshraniční spolupráce v rámci přípravy, realizace a využívání výsledků projektu.

Je vidět, že paleta aktivit je velmi široká. To odpovídá různé povaze způsobilých subjektů. Programy Interreg IIIA byly v tomto období 2004 - 2006 určeny výhradně veřejnoprávním subjektům a subjektům neziskového charakteru. Konkrétně to byly:

1. Obce a jejich svazky
2. Kraje
3. Organizace zřízené nebo založené kraji či obcemi (80 % vlastnictví)
4. Nestátní neziskové organizace (občanská sdružení, církevní právnické osoby - pokud poskytují zdravotní, kulturní, vzdělávací a sociální služby nebo sociálně právní ochranu dětí, nadace a nadační fondy)
5. Zájmová sdružení právnických osob
6. Hospodářské a agrární komory

7.Organizace zřízené nebo založené státem (100 % vlastnictví státu)

8.Orgány účastníci se řízení a implementace programu

Obecně se dá říci, že užší zaměření (vyjádřené menším počtem priorit a opatření) měly pouze nové programy, tj. česko - polský a česko - slovenský, které byly připravovány již jako Interreg - Interreg programy, bez komponentu PHARE CBC, jak tomu bylo u programů na “starých hranicích“.

6. Programové období 2007 - 2013

6.1 Úvod

Přípravy na toto nové období vyvrcholily již r. 2004, kdy EU vydala Třetí kohezní zprávu o hospodářské a sociální soudržnosti. Tato zpráva definovala směr nové politiky HSS a formulovala základní principy pro další programovací období 2007 - 2013. Zpráva definovala tři nové cíle: cíl Konvergence, cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a cíl Evropská územní spolupráce.

Cíl Konvergence představuje pokračování aktuálního Cíle 1, cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost zahrnuje v podstatě sloučený Cíl 2 a Cíl 3. Cíl Evropská územní spolupráce je jedinou z Iniciativ Společenství, která přetrvávala v návrhu pro další období. Iniciativy Equal a Urban budou částečně vpraveny do národního programování strukturálních operací. Iniciativa Leader bude zahrnuta do evropského rozvoje venkova podporovaného stejnojmenným fondem.

6.2 Finanční perspektiva EU a ČR v letech 2007 - 2013

Finanční perspektiva pro nové programové období byla schválena Evropskou radou v prosinci r. 2005. Na základě tohoto návrhu by na politiku soudržnosti (tedy na její tři cíle) mělo být alokováno celkem 307,6 mld. EUR, což představuje 0,37 % HDP evropské sedmadvacítky. Na cíl Konvergence, do kterého bude vpraven také Fond soudržnosti, připadne 81,7 % celkové alokace, což představuje 251,3 mld. EUR. Na cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost připadne 15,8 % celkové alokace, což představuje 48,79 mld. EUR. Na cíl Evropská územní spolupráce připadne pouze 2,4 % celkové alokace (7,5 mld. EUR).

Tabulka 2 – Cíle současného programového období 2007 – 2013

Cíle	v mil. EUR	v procentech
Konvergence	251,30	81,7 %
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	48,79	15,8 %
Cíl Evropská územní spolupráce	7,50	2,4 %
Celkem	307,59	100,0 %

Zdroj: Dočkal, Vít: Šest let regionální politiky v ČR

Dlouhé debaty se na půdě EU vedly rovněž o celkové výši rozpočtu EU. Původní návrh byl značně vyšší než ten současný, ale skupina čistých plátců se snažila o to, aby byl rozpočet ustálen na 1 % HNP. Konečné procento 1,045 představuje zatím dosažený kompromis.

Česká republika by měla v tomto období každý rok čerpat 3,43 % HDP ČR. Záleží ovšem na tom, zda ČR bude disponovat dostatečným počtem projektů a dostatečnou absorpční kapacitou, která by mohla řádné čerpání zajistit.

Na cíl Konvergence se v ČR z této částky přiděluje 97,1 %, tedy více, než je evropský záměr (81,7 %). Jedná se o prostředky na rozvoj sedmi regionů soudržnosti (s výjimkou Prahy).

V případě domácího financování cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost se jedná o 1,6 % (finance pro hl. město Prahu).

V případě cíle Evropská územní spolupráce se v ČR jedná o 1,3 % celkové intervence EU.

Co se týče způsobilosti, ta je v případě cíle Konvergence podobná minulému pojetí a zahrnuje tedy regiony do 75 % HDP na osobu. Co se týče celkové alokace financí pro strukturální fondy a Fond soudržnosti v ČR, vypracovala Evropská komise zatím předběžné národní obálky. Prozatím se příspěvek Společenství pohybuje na úrovni 774,6 mld. Kč. Z toho bude 516,4 mld. Kč určeno na strukturální fondy a zbylá jedna třetina, tedy 258,2 mld. Kč na Fond soudržnosti. Velkým úspěchem je snížení domácího spolufinancování na 15 %.

Jednotlivé cíle jsou v novém období subvencovány tak, že cíl Konvergence je podporován ze zdrojů Evropského regionálního rozvojového fondu (European Regional Development Fund, ERDF) a Evropského sociálního fondu (European Social Fund, ESF). Intervence z ERDF směřují na podporu modernizace a diverzifikace ekonomické struktury členských států a regionů na rozšíření a zlepšení základní infrastruktury a ochranu životního prostředí. Prostředky ESF slouží ke zlepšení kvality a schopnosti institucí na trhu práce, vzdělávacích systémů a sociálních a ošetrovatelských služeb, dále ke zvýšení investic do lidského kapitálu a v neposlední řadě ke zkvalitnění veřejné správy a posílení administrativní kapacity národních a regionálních správ.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost zahrnuje veškeré regiony, jež

nespadají pod prioritu „konvergence“, tj. regiony, jejichž HDP je nad 75 % průměru EU (v případě ČR se jedná pouze o hl. město Praha). Tento cíl podporuje inovace a ekonomiku založenou na znalostech, životní prostředí, předcházení rizikům a dostupnost a služby základního ekonomického významu (komunikační sítě).

Poslední cíl Evropská územní spolupráce je financován výhradně z ERDF a jeho náplň vychází ze současné Iniciativy Interreg, tj. podpory další integrace EU spoluprací na přeshraniční, mezinárodní a meziregionální úrovni. Prioritami tohoto cíle jsou zejména rozvoj vědy, výzkumu a informační společnosti, životní prostředí, předcházení rizikům a řízení vodních zdrojů.

V současném období došlo též k reformě implementačního systému. Došlo k podpoře strategičtějšího přístupu k programování. Jsou zachovány základní principy politiky soudržnosti, tedy programování, pod které je nově zahrnut také Fond soudržnosti, dále princip partnerství a spolufinancování a v neposlední řadě i princip hodnocení. Důležitým krokem reformy implementačního systému je další decentralizace odpovědností partnerstvím na úrovni členských států, regionů i na místní úrovni, která je v České republice reprezentována definováním operačních programů na regionální úrovni.

Pro období 2007 - 2013 byly na úrovni EU vypracovány Strategické obecné zásady Společenství, jakýsi rámcový strategický dokument pro politiku soudržnosti. Tyto zásady navržené Evropskou komisí jsou přijímány Evropskou radou a schvaluje je Evropský parlament. Česká republika pak analogicky vypracovává aktuální verzi Národního rozvojového plánu (NRP) při použití principu partnerství. Z NRP pak vychází Národní strategický referenční rámec, což je rámcová rozvojová strategie na úrovni státu, která akcentuje také strategii hospodářského růstu a další domácí již platné nebo v současnosti připravované rezortní či regionální strategie. Tento dokument navrhuje členský stát a jeho návrh je posléze předmětem vyjednávání s Komisí. Pod touto úrovní se nachází systém operačních programů nejrůznějšího zaměření jak v sektorových, tak v tematických záležitostech.

V současném finančním období se změnila také právní architektura politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Až dosud platné nařízení Rady ES č. 1260/1999 bylo nahrazeno Obecným nařízením pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti. Z tohoto dokumentu vychází pět dalších nařízení: Nařízení ERDF, Nařízení ESF, Nařízení Fondu soudržnosti, Nařízení zakládající Evropské seskupení pro

územní spolupráci a Prováděcí nařízení Komise (informování, propagace, finanční kontrola, finanční opravy).

V tomto programovém období jde o propojení strukturálních fondů s evropskými a domácími politikami, vytvoření Strategických obecných zásad Společenství a jejich provázanost na další evropské strategické dokumenty.

6.3 Národní strategický referenční rámec ČR v současném programovém období 2007 - 2013

Národní strategický referenční rámec (NSRR) 2007 - 2013 byl připravován při respektování principu partnerství v souladu s článkem 11 nařízení Rady (ES) č.1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999. NSRR představuje základní programový dokument České republiky pro využívání fondů EU v období 2007 - 2013.

Celkovou koordinaci přípravy ČR na programové období 2007 - 2013 včetně zpracování Národního rozvojového plánu (NRP) a Národního strategického referenčního rámce (NSRR) zajišťovalo Ministerstvo pro místní rozvoj. Přitom byl kladen důraz na princip funkčního partnerství. Nejvýznamnějším nástrojem koordinace se stal Řídící a koordinační výbor (ŘKV), jehož prostřednictvím byli do procesu přípravy na čerpání strukturálních fondů a Fondu soudržnosti zahrnuti všichni relevantní partneři. Předsedou ŘKV se stal ministr pro místní rozvoj, členy pak byli zástupci příslušných rezortů, zástupci územní samosprávy (reprezentované kraji, včetně hl. města Prahy a zástupci Svazu měst a obcí), zástupci hospodářských a sociálních partnerů, vzdělávacích institucí a neziskového sektoru. Jako hosté se jednání ŘKV pravidelně účastnili též zástupci Svazu českých a moravských výrobních družstev, Agrární komory ČR a Akademie věd ČR. Po mnoha oficiálních jednáních ŘKV, ale i workshopech, kulatých stolech, seminářích i pracovních jednáních v regionech byl dne 27. listopadu 2006 Národní strategický referenční rámec veřejně projednán a 22. prosince 2006 schválen vládou ČR. Nyní je NSRR předmětem vyjednávání s Evropskou komisí o konečné podobě intervencí politiky soudržnosti v ČR

Struktura NSRR má několik zásadních částí. Úvodní kapitoly popisují pozici ČR v Evropské unii a seznamují s národohospodářským vývojem ČR v kontextu EU. Následuje socioekonomická analýza ČR, regionální rozvoj s urbánní problematikou, shrnutím příčin

hlavních regionálních disparit a klasifikací regionů. Nechybí ani SWOT analýza (silné a slabé stránky, příležitosti, hrozby). Tato analytická část končí zhodnocením dopadů realizace dosavadních rozvojových programů strukturálních fondů.

Kapitola nazvaná „Strategie NSRR pro období 2007 - 2013 se opírá o klíčové evropské (Strategické obecné zásady Společenství) i domácí strategické dokumenty (Strategie udržitelného rozvoje, Strategie hospodářského růstu, Strategie regionálního rozvoje a další platné rezortní a regionální strategie).

NSRR vytyčuje čtyři strategické cíle:

- I. strategický cíl: Konkurenceschopná česká ekonomika
- II. strategický cíl: Otevřená, flexibilní a soudržná společnost
- III. strategický cíl: Atraktivní prostředí
- IV. strategický cíl: Vyvážený rozvoj území

Globálním cílem Národního strategického referenčního rámce pro období 2007 - 2013 je přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby Česká republika byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu, jehož tempo bude vyšší než průměrný růst EU - 27. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.

Celou strategií NSRR se prolínají tzv. horizontální témata: rovné příležitosti a udržitelný rozvoj.

Důležitou částí NSRR je též popis a zaměření dílčích operačních programů a jejich rozdělení v rámci jednotlivých cílů. V cíli Konvergence (představuje 97,1 % prostředků pro ČR) jsou zahrnuty intervence: infrastruktura, podnikání, lidské zdroje a regionální intervence. Operační programy Doprava a Životní prostředí jsou zařazeny pod intervenci infrastrukturní a jsou navíc ještě dotovány z Fondu soudržnosti. Rozvoj podnikání bude probíhat na základě dvou operačních programů, OP Podnikání a inovace a OP Výzkum a vývoj pro inovace. Prostředky ESF budou realizovány v intervenci „Lidské zdroje“ pomocí dvou operačních programů: OP Rozvoj lidských vztahů a zaměstnanosti a OP Vzdělávání. V případě regionálních intervencí se jedná o sedm regionálních operačních programů spolu s Integrovaným operačním programem. Posledním operačním programem je OP pro technickou

pomoc.

V cíli Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost navrhuje NSRR dva operační programy pro hl. město Praha (je nutné dodržet zásadu monofondovosti, tedy neslučitelnosti prostředků Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF)).

Poslední cíl Evropská územní spolupráce obsahuje pět operačních programů pro přeshraniční spolupráci a po jednom operačním programu pro oblast meziregionální a nadnárodní spolupráce.

Důležitou kapitolou NSRR je rozložení finančních zdrojů mezi prioritní oblasti. Řízení a koordinace politiky soudržnosti ČR v období 2007 - 2013 je založeno na jednotném postojí Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva financí.

Platebním a certifikačním orgánem je Odbor Národního fondu Ministerstva financí ČR, který zajišťuje proplácení a certifikaci splnění požadavků evropské legislativy.

Centrální harmonizační jednotka Ministerstva financí provádí audity, předkládá strategie a zprávy Evropské komise a po skončení programového období uzavírá celý program.

Závěrečná kapitola se zabývá posouzením vlivu NSRR na životní prostředí.

S úplným zněním NSRR České republiky na období 2007 - 2013 je možné se seznámit na internetové adrese : <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika/nsrr>

II. Praktická část - Zkušenosti ze SROPu z minulého programového období. Charakteristika některých euroregionů v ČR. Evropské projekty v Jihočeském kraji.

1. Zkušenosti ze SROPu pro nové programové období 2007 - 2013

1.1 Zásady tvorby nových programů

V novém programovém období je možné využít několikaletých zkušeností z fungování SROPu. Odborníci vysledovali deset “zlatých pravidel”, která se doporučují respektovat při přípravě nového programu.

Prvním pravidlem je existence co nejjednodušší implementační struktury a projektové linky. Dokazují to nejuspěšnější Operační programy průmyslu a podnikání a Operační programy zemědělství, protože nemají příliš složitou implementační strukturu. Proto je vítaná snaha regionálních operačních programů (ROP), které usilují o vznik jednoho řídicího orgánu, který by dělal vše, tedy to, co v minulém období dělal jak řídicí orgán, tak i zprostředkující subjekty ve SROPu. Bylo by daleko efektivnější, pokud by žadatel jednal s jedním subjektem od počáteční konzultace až po proplacení nákladů.

Druhým pravidlem je potřeba minimalizace podmínek pro žadatele, které by měly být optimálně sladěny se všemi operačními programy. Evropská komise vydává - už proto, že má 27 členů - jen velmi obecné směrnice. Záleží na odvaze české strany, jak si tyto směrnice vyloží a jak si svou interpretaci obhájí. Bohužel ČR má systém čerpání velmi složitý a nepřehledný.

Důležitou zásadou je nepodceňování průběžné práce s žadatelem ve všech fázích (absorpční kapacita, konzultace při předkládání, asistence při realizaci projektů). Proto jsou průběžně pořádány semináře pro konečné příjemce, kde je probíráno jak předkládat žádosti o platbu a jaké materiály jsou třeba pro to, aby celý proces byl co nejefektivnější a v závěru úspěšný.

Čtvrtou zásadou pro další období by měla být přesná specifikace podporovaných aktivit. Nevýhodou SROPu je to, že se zabývá mnoha tématy (podnikání, cestovní ruch, infrastruktura, rozvoj lidských zdrojů), ale strukturální fondy nemohou řešit všechny problémy. Proto je třeba, aby žadatel přesně vymezil svůj zájem i za cenu omezení určitých skupin „okrajových projektů“.

Pátým pravidlem je snaha o co nejdokonalejší metodickou přípravu podkladů projektů s předstihem. Situace, kdy se neustále mění metodické pokyny, finanční toky (např. zásahem

Ministerstva financí), různost interpretace a průběhy kontrol, není pro žadatele ideální. Ten by měl být v neustálém kontaktu se zprostředkujícím subjektem, který bezplatně a ochotně žadateli případné změny přiblíží a poradí, jak na ně reagovat.

Důležité je využívání zkušeností z předchozích období. V systému existuje velké množství slepých uliček, kterým se dá vyhnout, chyb, ze kterých se dá poučit. Tyto zkušenosti jsou zveřejňovány na webových stránkách jednotlivých programů, souhrnně pak na stránkách www.strukturalni-fondy.cz.

Velmi dobrým doporučením je nepodceňování široké diskuse a principu partnerství. Partnerství, prosazované EU, je třeba pojmut jako diskusi s lidmi u jednoho stolu. Lidé se nesmí bát ptát, prezentovat svůj názor nebo věcně argumentovat. Výborným příkladem je Monitorovací výbor, který je dozorčím orgánem nad průběhem programu a je složený ze zástupců krajů, rezortů, neziskových organizací, podnikatelské a akademické sféry. Toto složení představuje ideální partnerství, ale praxe za tímto ideálem pokulhává. Zde je třeba pochválit kraj Vysočina, kde budují partnerství zdola a disponují dokumenty, které mapují záměry všech starostů, neziskových organizací a podnikatelů pro další programové období, což je vynikající výchozí základna pro argumentaci o absorpční kapacitě území.

Důležitým bodem je nepodceňování ani nepřeceňování schopností žadatelů, stejně jako spolupracujících aktérů a rezortů ve svém okolí. Je sice pěkné, že si žadatel naplánuje jednoduchý projekt, ale „spolupracující“ a nezbytné útvary (třeba hájící státní rozpočet nebo rozpočty kraje) mu tento záměr zkomplikují tak, že se náhle neúměrně prodlouží doba administrace žádosti.

Dalším zásadním pravidlem je to, že prospěch a jednoduchost pro konečného příjemce musí být vždy na prvním místě. Žadatel musí mít možnost dovědět se, jak byl hodnocen, proč dostal určité množství bodů, jaké jsou konkrétní důvody odmítnutí jeho projektu. Jde o transparentnost celého procesu.

1.2 Nedostatky schvalovacího procesu projektů

V novém programovacím období 2007 - 2013 musí ČR zlepšit využití prostředků z Evropského sociálního fondu (ESF). Ze zprávy Evropské komise z 3. března 2006 vyplývá, že ČR vyčerpala pouze 18 % jí vyčleněných prostředků ESF a zařadila se na předposlední místo mezi zeměmi EU 25. Vyčerpala pouze 153.452.863 Kč z celkové své alokace 12.951.068.089

Kč. Proto nás musí zajímat analýza českého čerpání z ESF. Odborné posouzení tohoto problému vede k těmto závěrům:

„1. Došlo ke značnému zpoždění při vyhlášení výzev jednotlivých grantových schémat. Největší podíl na tomto zpoždění nesou řídicí orgány a zprostředkující subjekty.

2. Procedura schvalování projektů podaných v rámci vyhlášených výzev trvala v některých případech déle, než bylo nezbytně nutné, a to hlavně u výzev vyhlášených Ministerstvem práce a sociálních věcí. Je tedy možné předpokládat nedostatečnou (zejména personální) kapacitu rozhodovacích procedur na centrální úrovni.

3. Důvodem sníženého čerpání byla určitá netransparentnost rozhodovací procedury. Často nebyla vyčerpána celá alokace výzvy, a to i přes to, že projektů podle hodnotitelů vhodných k financování byl nadbytek. Tento problém se opět vyskytoval nejvíce u Ministerstva práce a sociálních věcí.

Ze zjištěných faktů je nutné vyvodit určitá doporučení, jakým způsobem napříště pozměnit architekturu implementační struktury tak, aby nedocházelo ke snižování úrovně čerpání z fondů EU.

Prvým doporučením je učinit celý proces schvalování projektů podaných v jednotlivých grantových schématech transparentnějším. Je nutné předem jasně definovat kritéria, na jejichž základě bude rozhodováno o schválení či neschválení projektů.

Druhým doporučením je větší decentralizace prostředků. Je patrné, že grantová schémata, která vyhláší regionální koneční příjemci, pracují efektivněji než orgány Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV). Jejich schvalovací proces je obecně rychlejší, alokovaných prostředků využívají efektivněji, jejich hodnoty čerpání jsou obecně vyšší, než je tomu u grantových schémat vyhlášených MPSV.

Věřme, že se podaří nedostatky v čerpání peněz z EU v novém programovacím období odstranit. Vždyť již před vstupem nových členských států do EU bylo jasné, že orgány EU podporují co nejrychlejší implementaci programů čerpání podpory z fondů EU.“⁷

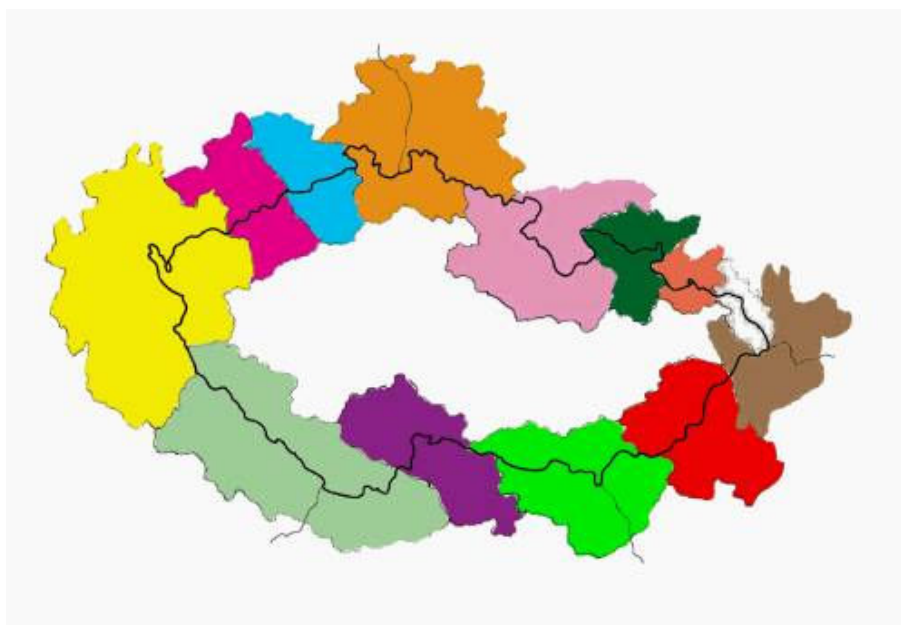
⁷ Dočkal, V.: Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky. 1.vyd. Brno - Masarykova univerzita, 2006, s. 9.x

2. Charakteristika některých euroregionů v ČR

Jak vyplývá z kapitoly 4, princip partnerství se uplatňuje na horizontální a vertikální úrovni. Princip partnerství se dá velmi dobře aplikovat na partnerství regionů v příhraničních oblastech ČR - tzv. euroregionech. Tato místa byla v období totalitního režimu v pohraničním pásmu. Díky principu partnerství se do těchto „bílých“ míst ČR vrací život,

„Regionální politika EU (resp. politika soudržnosti) vytváří pro aktéry regionálních zájmů příznivé podmínky - stimuluje jejich vznik, podporuje jejich existenci a prostřednictvím relevantních institucí EU jim dokonce poskytuje fórum, kde mohou artikulovat a uplatňovat své zájmy.“⁸

Je zajímavé pozorovat vznik a vývoj některých euroregionů.

Obrázek 2 - - Mapa euroregionů ČR

Zdroj: www.integrace.cz

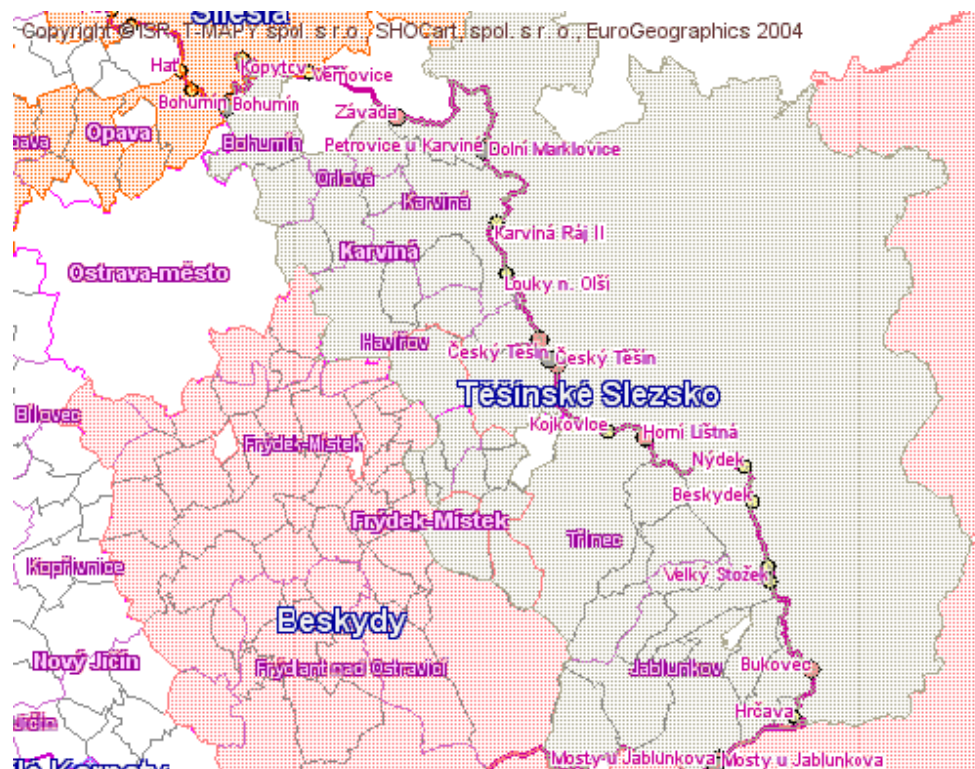
2.1 Euroregion Těšínské Slezsko (ERTS)

Tento region se rozkládá v jižní části Polské republiky a v severovýchodní části ČR. Přírozenými centry tohoto euroregionu je Český Těšín a polský Cieszyn. Zahrnuje okresy

---

⁸ Dočkal, V.: *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky*. 1.vyd. Brno - Masarykova univerzita, 2006, s. 9.

Karviná a část okresu Frýdek - Místek, z polské strany je to příhraniční část Slezského vojvodství.

Obrázek 3 - Euroregion Těšínské Slezsko

Zdroj: www.risy.cz

Na většině české části ERTS převládá polská národnostní menšina (v některých obcích činí až 80 % obyvatel). Vliv polské menšiny se projevuje i vysokým procentem obyvatel římskokatolického vyznání.

Tato oblast byla od 10. století historicky jednotným územím. Teprve po 1. světové válce s rozpadem Rakouska - Uherska bylo r. 1920 rozhodnuto o nové hranici, která Těšínsko rozdělila. Obyvatelstvo rozdělené oblasti však tato hranice nerozdělila. Mělo stejné problémy a snažilo se je řešit vzájemnou spoluprací. Tato silná vůle po spolupráci přicházela zdola, od obcí, od občanů, od zaměstnavatelů.

Vzájemné vztahy se značně zintenzivnily po pádu totalitních režimů. Těsnější vazby začaly vznikat nejprve mezi starosty Českého Těšína a Cieszyna a na bázi nejrůznějších regionálních sdružení na obou stranách hranice. Jejich spolupráce byla formálně zakotvena roku 1993 ve Smlouvě o regionální spolupráci. Jejimi prioritami byla spolupráce v oblasti kultury, sportu, cestovního ruchu, podnikatelských aktivit apod. Tato velmi intenzivní

spolupráce logicky vedla k úvahám o vytvoření společného euroregionu, jak je definován v Madridské Úmluvě. Tato myšlenka byla realizována roku 1998, kdy byla podepsána Smlouva o regionální spolupráci s názvem Euroregion Těšínské Slezsko mezi Regionálním sdružením pro česko-polskou spolupráci se sídlem v Českém Těšíně a polským Sdružením rozvoje a regionální spolupráce „Olza“ v Cieszynie.

Tento euroregion je tedy vyvrcholením silných snah o spolupráci, přicházejících zdola. Je výsledkem dlouhodobých snah o přeshraniční spolupráci. Nepředstavuje uměle připravenou a shora dosazenou konstrukci, jak je tomu často u mnoha jiných euroregionů. Dokazuje to i široká struktura smluvních stran, které euroregion tvoří. Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska se skládá z dalších tří celků: ze Svazu obcí okresu Karviná (obsahuje 16 obcí), ze Sdružení obcí Jablunkovska (obsahuje 15 obcí) a z Regionální rady rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci, které je zájmovým sdružením. Jejimi členy je nejen 16 obcí, ale též neziskové organizace a významné podnikatelské subjekty regionu (např. Třinecké železárny).

Vrcholným orgánem tohoto euroregionu je Rada euroregionu. Schází se dvakrát ročně a tvoří ji osm členů (4+4 z obou částí euroregionu). Ze svého středu si volí předsedu a místopředsedu. Rada schvaluje statut euroregionu, schvaluje společné směřování, rozhoduje o využívání společných finančních prostředků, jmenuje členy sekretariátu, zřizuje pracovní skupiny atd.

Druhým společným orgánem je sekretariát euroregionu. Ten je však rozdělen na dvě části - polská a česká část euroregionu má svého sekretáře a jeho zástupce. Oba sekretáři spolu úzce komunikují. Sekretariát je nejen administrativním centrem, ale též výkonným orgánem euroregionu.

Zajímavou praxí je, že Rada euroregionu může zřizovat tzv. pracovní skupiny. Ty sice nejsou orgánem ERTS, ale fungují jako nezávislý poradní orgán a jsou zřizovány pouze dočasně.

Euroregion je vcelku úspěšný v realizaci cílů, které si při svém založení naplánoval. Realizoval projekty z oblasti rozvoje turistiky a cestovního ruchu, školství, sportu, využívání společného česko-polského kulturního dědictví, ale i v oblasti dopravy, infrastruktury a komunikací. Patří sem nejen vytváření propagačních materiálů euroregionu (IMAGE PROSPECT), šíření ekonomických a hospodářských informací v euroregionu (INFOBUSINESS) nebo společná česko-polská strategie rozvoje turismu ve Slezských a

Moravskoslezských Beskydech (INTERTURISM), ale i vytvoření cyklistických tras euroregionu (REGIOTOUR) nebo modernizace příjezdové komunikace k hraničnímu přechodu Horní Líštná a rekonstrukce křížení komunikace s železniční tratí v Třinci.

Je vidět, že představitelé tohoto euroregionu se snaží naplňovat principy přeshraniční spolupráce - posilování integrace, sblížování lidí na obou stranách hranice. Tento region bychom mohli zařadit do kategorie vyvíjejících se euroregionů, které nedospěly k vysokému stupni integrace pouze z důvodu krátké doby existence a právních bariér (absence právní subjektivity).

2.2 Euroregion Beskydy

Obrázek 4 - Euroregion Beskydy

Zdroj: www.civil.gov.sk

Tento euroregion vznikl dva roky po euroregionu Těšínské Slezsko a je jediným euroregionem, který se rozkládá na území tří postkomunistických států. Leží v oblasti česko-slovensko-polského trojmezí. Obklopuje výše uvedený euroregion Těšínské Slezsko, ale neobsahuje společnou česko-polskou hranici. Charakteristickým geografickým prvkem je pohoří Beskydy s krásnou přírodou a turistickými aktivitami.

Česká část tohoto euroregionu je nejmenší - tvoří jednu šestinu rozlohy celého

euroregionu. Zahrnuje část okresů Frýdek-Místek a Karviná. Centrem české části je město Frýdek-Místek. Nejlidnatější je polská část euroregionu s centrem Bielsko-Biala. Slovenská část s centrem v Žilině se rozkládá na území části šesti okresů (Žilina, Čadca, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Bytča, Námestovo). Euroregion obsahuje na 140 měst a obcí.

Euroregion Beskydy se připravoval od r. 1995, ale mohutným impulzem bylo až rozšíření programu Phare CBC na ČR a SR roku 1999. Při zakládání projevila největší aktivitu slovenská a polská strana. Tito dva partneři založili Euroregion Beskydy v únoru r. 2000. Česká strana přistoupila 9. června r. 2000 slavnostním podepsáním smlouvy o založení Euroregionu Beskydy ve Frýdku-Místku. Následně pak byly vypracovány stanovy a jednací řád euroregionu. Právně byl potvrzen i jednotlivými mezivládními dohodami a Madridskou úmluvou.

Určitým problémem je však to, že v současném právním prostředí v ČR není možné, aby česká část euroregionu dosáhla plné právní subjektivity. Z toho vyplývá, že ani euroregion jako celek nemůže dosáhnout právní subjektivity, což znemožňuje např. vynutitelnost uskutečňování společných rozhodnutí orgánů euroregionu. To ovšem limituje další vývoj euroregionu, brání širší spolupráci.

V čele euroregionu mělo stát prezidium jako jediný akceschopný zástupce euroregionu na mezinárodní úrovni. Jeho úkolem měla být organizační a koordinační činnost. . Devítičlenná revizní komise měla být druhým společným orgánem euroregionu. Zabezpečovala by kontrolní úlohu hospodaření euroregionu a vydávala finanční zprávy.

V čele každého národního členského sdružení mělo stát představenstvo se svým sekretariátem (kanceláře ve Frýdku-Místku, v Bielsko-Biala a v Žilině), které by převádělo rozhodnutí prezidia do aktivit jednotlivých členských sdružení. Ve stanovách euroregionu byl zakotven i vznik pracovních skupin, které měly vykonávat úkoly ukládané prezidiem, zabezpečovat přípravu projektů, umožnit čerpání fondů.

Tato ambiciózní organizační struktura i náročný program byly výtvořem nadšených zakladatelů euroregionu. Skutečnost však byla v následujících letech jiná. Ukázalo se, že finanční prostředky nemohly pokrýt nejen činnost pracovních skupin, ale ani plat pracovníků sekretariátu. Česká strana to vyřešila tak, že sekretariát tvoří jediný pracovník, který je zároveň zaměstnán u Městského úřadu ve Frýdku-Místku. Z proklamovaných cílů euroregionu o velké hospodářské, společenské a průmyslové spolupráci zůstala pouze spolupráce v oblasti turistiky, sportu a kultury. Do rozvoje infrastruktury se tento euroregion

vůbec nepouští. Je to dáno i tím, že euroregion nevznikl zdola, iniciativou občanů, ale shora, iniciativou pracovníků okresních a krajských úřadů.

Vážne též koordinace společných (menších) projektů české, slovenské a polské části euroregionu. Např. účast na veletrzích turistického ruchu uskutečňuje každá část euroregionu samostatně, vážne společné propojení a komunikace (alespoň co se týče české a slovenské části).

I když euroregion Beskydy bezprostředně sousedí s euroregionem Těšínské Slezsko, žádné těsné vazby mezi sebou nemají. Naopak, na počátku jejich existence vznikaly spory při čerpání peněz z evropských fondů. Euroregion Beskydy nespolupracuje ani s Asociací evropských příhraničních regionů, a to z důvodu placení vysokých členských poplatků. Není členem ani Asociace euroregionů České republiky. Představitelé euroregionu Beskydy nemají zájem o integraci s ostatními euroregiony. Chybí jim jasná představa, kam by měl euroregion směřovat.

Co se týče town-twinningu v této oblasti, bylo by logické, že prvořadým zájmem představitelů obou přirozených center tohoto euroregionu - Žiliny a Frýdku-Místku - bude navázání co nejtěsnějšího partnerství. Zatím však nikdo z představitelů obou měst takovou spolupráci nenavrhl a proto neexistuje. Přitom každé z obou měst čile navazuje partnerství s městy na Ukrajině, ve Slovinsku, v Itálii a dokonce i v USA. Zřejmě chybí důrazná iniciativa, která by spolupráci prosazovala.

Do jaké kategorie je tedy možné zařadit euroregion Beskydy? Jde o účelový euroregion, vytvořený pouze k tomu, aby dosáhl na peníze Evropských fondů. Jeho představitelé však nenaplňují hlavní smysl nadnárodní spolupráce - přibližování lidí na obou stranách hranice. Není posilována vzájemná integrace, která je cílem přeshraniční spolupráce.

2.3 Euroregion Weinviertel - Pomoraví - Záhorie

Rozkládá se v Dolním Rakousku, jihozápadním Slovensku a v části Jihomoravského kraje spolu s administrativním celkem Brno-venkov.

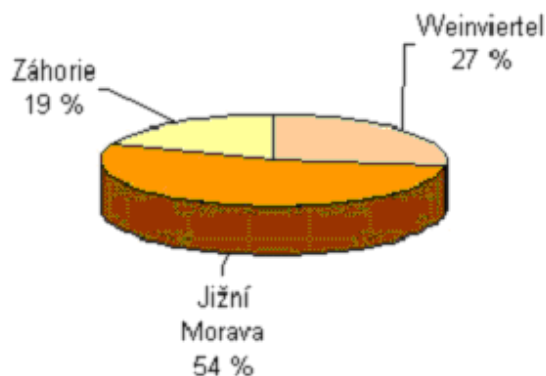

Obrázek 5 - Euroregion Pomoraví

Zdroj: www.crr.cz

Rozlohou je největší česká část (44 %), rakouská činí 36%, slovenská část 20 %. Podobně je tomu i s počtem obyvatel (54 %, 27 %, 19 % - viz dva následující grafy), který činí kolem jednoho milionu. Hraniční řeky Morava a Dyje tvoří přírodní překážku mezi obyvateli tohoto regionu.

Zakladatelé si byli vědomi, že nebude jednoduché obnovit čilou spolupráci mezi obyvateli této oblasti z doby naší 1. republiky. Po mnoha jednáních podepsali roku 1999 zástupci všech tří částí euroregionu Dohodu o vytvoření přeshraniční spolupráce. Nešlo však o vznik jednoho přeshraničního sdružení, ale o tři právně samostatná sdružení, jejichž vzájemný vztah upravil Jednací řád Euregio, přijatý r. 2000 ve slovenské Skalici. Formálně tedy euroregion Pomoraví vznikl, ale reálná aktivita tohoto útvaru je velmi malá. Zaměřuje se jen na neformální spolupráci několika představitelů jednotlivých stran.

Obrázek 6 - Euroregion Pomoraví - rakouská, česká, slovenská část podle počtu obyvatel

Zdroj: www.czso.cz

Obrázek 7 – Euroregion Pomoraví – rakouská, česká, slovenská část podle rozlohy

Zdroj: www.czso.cz

Původně navržená značně složitá institucionální struktura (valná hromada, představenstvo, výkonné vedení a pracovní skupiny) se nenaplnila. Společná valná hromada se vůbec nesvolává a ani jiné orgány se nesetkávají. České části euroregionu nepomohlo ani přiřazení ke Sdružení obcí a měst jižní Moravy. Pracovní skupiny neexistují, slovenská strana delší dobu nespolupracuje. Přetrvává jakási „latentní krize“, přičemž nejaktivnější je rakouská strana - iniciovala např. setkávání obyvatel (Euregioforum), akci Jantarová stezka v Dolním Rakousku, networking apod.

České straně euroregionu by mohl pomoci Jihomoravský kraj, ale zatím neprojevuje zájem o jeho činnost. Ani Obchodní hospodářská komora Brno není svými podnikatelskými skupinami zapojena do činnosti euroregionu. Naopak, tato hospodářská organizace sama

iniciovala s rakouskými partnery projekt informačních sítí na podporu podnikání v oblasti Pomoraví - Dolní Rakousko. I to je důkaz, že euroregion dávno rezignoval na myšlenku hospodářské iniciativy. A přitom „*v dobře fungujícím euroregionu západoevropského typu by však měla být podpora hospodářství a rozvíjení přeshraničních podnikatelských aktivit prioritním cílem této přeshraniční struktury. V reálu se to ošetřuje tím způsobem, že jsou zaměstnavatelské a podnikatelské skupiny organizačně i institucionálně zapojeny do činnosti euroregionu.*“⁹

Euroregion Pomoraví není členem ani Asociace euroregionů České republiky, ani Asociace evropských příhraničních regionů. Odůvodňuje to vysokými členskými příspěvky, přičemž nevidí jejich návratnost.

Tento euroregion nenaplnuje myšlenky svých zakladatelů. Vyznačuje se nízkou mírou aktivity. Jeho činnost je neformální s nedostatečným finančním a materiálním zázemím. Spolupráce se slovenskou stranou neexistuje.

Podobným způsobem bychom mohli vyhodnotit činnost mnoha dalších euroregionů, které se rozkládají v příhraničních oblastech naší republiky (viz úvodní mapka). Tyto oblasti byly dlouhá léta vylidněny a nyní se do nich za pomoci peněz z EU vrací život.

---

⁹ Dočkal, V.: *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky*. 1.vyd. Brno - Masarykova univerzita, 2006, s. 71.

3. Evropské projekty SROP v Jihočeském kraji

3.1 Úvod

Nahlédneme-li do publikace Krajského úřadu Jihočeského kraje „Evropské projekty v Jihočeském kraji“, zjistíme, že náš Jihočeský kraj se zařadil na přední místo při využívání pomoci ze strukturálních fondů EU. Podnikatelé, obce, neziskové organizace a další subjekty mají možnost předkládat rozvojové projekty v rámci dotačního systému strukturálních fondů EU.

V minulém programovém období 2004 - 2006 k nám tato pomoc přicházela především prostřednictvím pěti operačních programů. Pro Jihočeský kraj byl klíčovým Společný regionální operační program (SROP), dále to byly operační programy Průmysl a podnikání, Rozvoj lidských zdrojů, Infrastruktura a Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Hejtmán Jihočeského kraje RNDr. Jan Zahradník říká: *„Samospráva Jihočeského kraje si je plně vědoma této mimořádné příležitosti, a proto už s předstihem podřídila i svou vlastní dotační politiku pravidlům projektového řízení. Naše snaha, aby se žadatelé o dotaci naučili připravit projekt podle pravidel platných v EU, se vyplatila. Jihočeský kraj, co do počtu i kvality předložených projektů v rámci Společného regionálního operačního programu, stanul na špici mezi ostatními kraji.“*¹⁰

3.2 Individuální projekty SROP v Jihočeském kraji

V programovém období 2004 - 2006 bylo realizováno velké množství projektů nejrůznějšího zaměření. Týkaly se vytváření pracovních míst pro handicapované, vybudování internetových středisek pro veřejnost (Studená, Písek, Trhové Sviny, Blatná), vznikla střediska pro rozvoj lidských zdrojů a sociální integrace, centra celoživotního vzdělávání (Milevsko) i Centrum pro vzdělávání dospělých při Jihočeské hospodářské komoře. Zlepšily se podmínky pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením (bezbariérové školy), budovaly se cyklostezky (např. Vltavská cyklistická stezka v rámci EuroVelo 7, Polipenská cyklostezka Frymburk - Lipno, cyklostezka z J.Hradce do Děbolína), naučné stezky (Soumarský Most -

---

¹⁰ *Evropské projekty v Jihočeském kraji*. Publikace Krajského úřadu Jihočeského kraje, duben 2006, s.5.

„Naše rašeliniště“, zřizovaly se eurokempy (Husinec), rekonstruovaly se objekty (Cisterciácký klášter ve Vyšším Brodě, jezuitská kolej v J.Hradci, strakonický hrad, třeboňské lázně), budovaly se sportovní areály (Borová Lada), rekonstruovaly se silnice apod. Jsou to stovky projektů, z nichž některé dobíhají ještě v tomto programovém období 2007 - 2013.

Celkem 39 mil.korun z Evropského sociálního fondu bylo rozděleno dvaadvaceti podnikům a organizacím na jihu Čech. Příspěvek dostala i Jednota, spotřební družstvo v J.Hradci. Použila je na dodatečné vzdělání zaměstnanců venkovských obchodů. V bezplatných kurzech se učili obsluhovat počítače, rozšířili si znalosti o sortimentu zboží a jeho skladování. Naučili se též obsluhovat registrační pokladny.

Velmi potřebný silniční obchvat Stráže nad Nežárkou se staví za téměř 160 mil. korun. Nová silnice by měla být hotova v roce 2008.

Peníze z EU podpořily i rozvoj dopravní obslužnosti ve městě Táboře. Zde mohou cestující využít moderní informační systém a sedm nových nízkopodlažních autobusů. Náklady tohoto projektu jsou 40 mil.korun.

Zoologická zahrada ZOO Ohrada v Hluboké nad Vltavou též čerpá evropské fondy. V minulém roce dokončila výstavbu nové restaurace a dětského hřiště za více než 20 mil.korun. Tři čtvrtiny této částky (15 416 795 Kč) financovala Evropská unie.

I město Třeboň úspěšně buduje. Areál pro odpočinek za 22,6 mil. korun byl v říjnu r. 2006 otevřen v Lázních Aurora. Akvacentrum s vodním tobogánem, bazénem se slanou vodou a vodními léčebnými kúrami uzavřelo předposlední etapu rozvoje lázeňství v Třeboni. Poslední etapou bude dokončení sportovně relaxační haly v městských Bertiných lázních. Do rozvoje lázeňství již město Třeboň investovalo 164 mil. korun. Tři čtvrtiny nákladů financovala Evropská unie.

Obrázek 8 - Bertiny lázně, Třeboň

Zdroj: www.prague-hotel.org

Obrázek 9 - Lázně Aurora, Třeboň

Zdroj: www.az-tour.cz

Také strakonický hrad získal na svou rekonstrukci 14 004 000 korun z EU. Bude opraven objekt knihovny, dobudována nová hradební zeď, budou instalovány nové rozvody tepla, opraven hradební příkop a zámecký park.

Rekonstrukce soběslavského hradu si vyžádá 35 192 926 korun ze strukturálních fondů EU. Bude využit jako regionální, informační, kulturní a vzdělávací centrum.

3.3 Projekty Evropské unie na Jindřichohradecku

Také naše město Jindřichův Hradec úspěšně využívá peněz z EU, má široké zkušenosti s tvorbou a řízením projektů. Od r. 2002 podalo 49 projektů, ze kterých bylo 26

úspěšných. Několik dalších je v hodnotícím procesu.

Z těchto projektů je to např. ekologické vytápění města J.Hradce s využitím biomasy - poskytnutá podpora činí 113 mil. korun (Phare CBC, MŽP ČR), výměnné výstavy a setkání umělců z Čech a Rakouska - poskytnutá podpora 6 817 EUR (Phare CBC - SFMP), cykloturistická cesta od sv. Jakuba do obce Děbolín - poskytnutá podpora 1,063 mil. korun (Phare CBC - SFMP), generel cykloturistiky Jindřichohradecka - poskytnutá podpora 75 000 korun (Phare CBC - SFMP), rekonstrukce přístupových komunikací k podnikatelským subjektům v J.Hradci - poskytnutá podpora 600 000 EUR (Phare 2003/II).

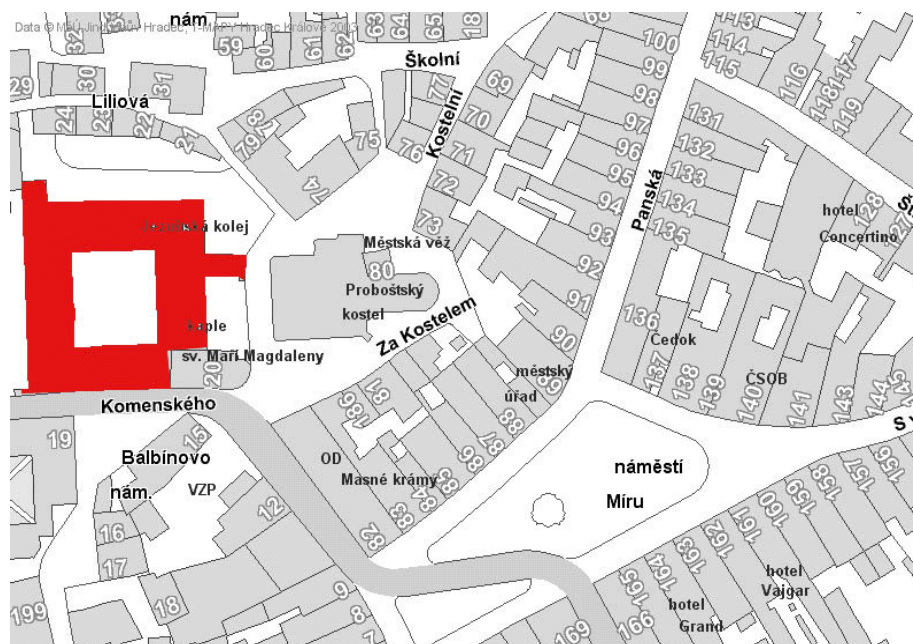
Město Jindřichův Hradec v minulosti dokázalo, že je schopno svými odbornými pracovníky zajišťovat investiční rozvoj a realizovat i velké projekty (sportovní hala, akvapark, dům s pečovatelskou službou apod.).

3.3.1 Projekt Národního muzea fotografie v Jindřichově Hradci

Velmi významnou akcí města bylo zřízení Národního muzea fotografie (NMF). Potřeba realizace tohoto projektu vyšla z nutnosti nalezení vhodného využití objektu bývalé jezuitské koleje čp. 20/I v J.Hradci. Tento objekt je součástí Městské památkové rezervace a má vysokou historickou hodnotu, která se traduje od konce 16. století, kdy byla zahájena jeho výstavba na základech několika menších domů. Objekt je největším domovním celkem vnitřního města a po areálu Státního hradu a zámku v J.Hradci nejrozsáhlejším památkovým útvarem města. Jeho využití pro potřeby muzejnictví a cestovního ruchu je velmi vhodné.

Jezuitská kolej v J.Hradci byla vystavěna ve slohu pozdní renesance na přelomu 16. a 17. století. Základní kámen byl položen 4. července 1595, přičemž nynějšího rozsahu dosáhla stavba po četných přestavbách roku 1628. Kolej sloužila až do zrušení jezuitského řádu v sedmdesátých letech 18. století Josefem II., pak do devadesátých let 20. století sloužila vojenským účelům.

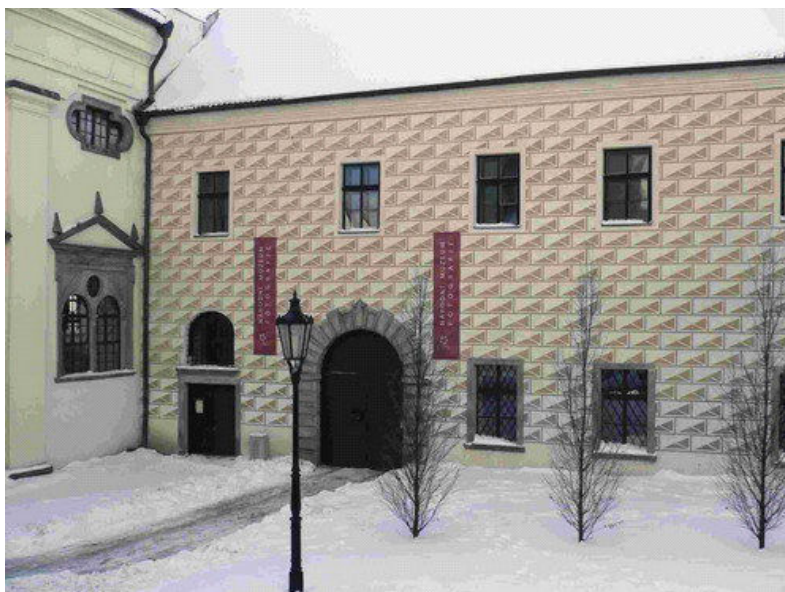
Obrázek 10 - Plán města s bývalou jezuitskou kolejí, dnes Národním muzeem fotografie.

Zdroj: <http://ftp.czechtourism.com/133premier/cz/cd/cz/news/news025.htm>

První pokus o nevojenské využití v novodobé historii se uskutečnil r. 1988, kdy byla zpracována studie na luxusní hotel. Po roce 1989 převedla armáda objekt do majetku Města J.Hradec, které vypracovalo projekt pro jeho důstojné využití.

Záměr projektu

Celkový záměr projektu spočíval v úplné rekonstrukci objektu a přilehlých pozemků bývalé jezuitské koleje, která se nachází v těsném sousedství Muzea Jindřichohradecka (bývalý jezuitský seminář), historických budov Státního hradu a zámku, Městské památkové rezervace a dalších významných objektů a institucí. Rekonstrukcí, novou výstavbou a vybavením vznikly prostory, které plní funkce Národního muzea fotografie a doprovodných aktivit. Celková koncepce muzea je postavena na instituci národního centra historie fotografie a fotografických přístrojů, vzdělávacího a výstavního centra současné umělecké fotografie, konzervátorského a restaurátorského pracoviště zachraňujícího historické fotografie a archivy významných národních fotografů.

Obrázek 11 - Vchod do Národního muzea fotografie, vlevo kaple sv. Maří Magdalény

Zdroj: <http://ftp.czechtourism.com/133premier/cz/cd/cz/news/news025.htm>

Projekt byl vzhledem k velikosti stavebního objektu rozdělen do několika etap:

1. etapa rekonstrukce spočívala v obnově historické kaple sv. Maří Magdalény, vnějších omítek a střechy objektu jezuitské koleje. Do této etapy patřila též oprava a rekonstrukce vnitřních prostor jižního a západního křídla jezuitské koleje, ve kterých byla ihned zahájena omezená provozní a výstavní činnost Národního muzea fotografie. Tato etapa proběhla v letech 1998 - 2003 s nákladem 33 mil. korun. Zdrojem financování byl státní program regenerace MPR a MPZ.

2. etapa rekonstrukce byla zahájena v roce 2005 obnovou východního křídla jezuitské koleje nákladem 7 mil. korun (zdroj MF ČR). V těchto prostorách je umístěna pokladna, muzejní prodejna, část restaurace a knihovny a další marketingové zázemí Národního muzea fotografie.

Poslední etapou, která byla zčásti financována z peněz EU (v rámci SROP), byla obnova severního křídla jezuitské koleje na prostory restaurace, knihovny a na technické a kancelářské prostory NMF.

Obrázek 12 - Severní křídlo bývalé jezuitské koleje, dnes Národní muzeum fotografie

Zdroj: <http://ftp.czechtourism.com/133premier/cz/cd/cz/news/news025.htm>

Zpracováním projektu rekonstrukce objektu jezuitské koleje na prostory Národního muzea fotografie byla pověřena společnost JPS J.Hradec s.r.o. Při zadání prací bylo jasné, že je nutné přijmout základní koncepci rozvoje objektu, která byla předložena projektantem vrcholným představitelům města, vedení o.p.s. NMF i památkové péči k odsouhlasení. Protože nebyly vzneseny žádné zásadní připomínky, byla celková koncepce přijata.

Všeobecný cíl projektu:

Hlavním obecným cílem projektu je zvýšení podílu cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionů a vytváření nových pracovních příležitostí, což je v souladu se všeobecným cílem programu SROP v oblasti cestovního ruchu.

Další obecné cíle projektu jsou:

- ◆ Dosažení lepší nabídky a využití turistického potenciálu regionů a obcí.
- ◆ Zvýšení přitažlivosti regionů a obcí pro návštěvníky.
- ◆ Zvýšení příjmů z cestovního ruchu

Záměrem projektu bylo najít smysluplné využití významného historického objektu bývalé jezuitské koleje jeho rekonstrukcí na Národní muzeum fotografie, tedy na objekt podporující rozvoj cestovního ruchu, rozvoj regionální nabídky a vznik významné národní

instituce, která dosud v České republice chyběla.

Specifické cíle projektu jsou:

- ◆ Revitalizace kulturních, technických a průmyslových památek a kulturního dědictví pro jejich využití v rozvoji cestovního ruchu.
- ◆ Zvýšení počtu návštěvníků města a regionu.
- ◆ Vytvoření dvou nových stálých pracovních míst.
- ◆ Zlepšení regionální nabídky a podmínek pro rozvoj cestovního ruchu.
- ◆ Využití historického objektu pro účely cestovního ruchu.
- ◆ Záchrana kulturního dědictví české národní fotografie.

Na tyto cíle byla zaměřena jak samostatná rekonstrukce významné kulturní památky jezuitské koleje v J.Hradci, tak vlastní náplň činnosti muzea, která se mj. zabývá konzervováním historických snímků, systematickým zpracováním a archivováním celoživotních odkazů českých fotografů. Tyto aktivity budou využity k rozvoji cestovního ruchu tak, že prostřednictvím muzejních expozic budou prezentovány návštěvníkům, obyvatelům a široké odborné i laické veřejnosti. Tím dojde k obohacení nabídky cestovního ruchu a tvorbě nových produktů s národní identitou.

Specifickým přímým cílem projektu třetí etapy, která byla podporovaná EU a proběhla v letech 2005 - 2006, byla rekonstrukce severního křídla přízemí bývalé jezuitské koleje čp. 20/I v J.Hradci pro potřeby Národního muzea fotografie na tyto parametry:

- ◆ rekonstrukce 136 m² prostor k pronajmutí pro kavárnu či restauraci, knihovnu a muzejní klub
- ◆ rekonstrukce 242 m² prostor pro technické a kancelářské prostory muzea
- ◆ rekonstrukce 574 m² chodeb, dláždění
- ◆ obnova omítek a nástěnných historických fresek a maleb

Obrázek 13 - Interiér s nástěnnými freskami Národního muzea fotografie

Zdroj: <http://ftp.czechtourism.com/133premier/cz/cd/cz/news/news025.htm>

Všeobecné dopady projektu:

- ◆ zvýšení příjmu z turistického ruchu
- ◆ zkvalitnění regionální nabídky a zvýšení návštěvnosti města J.Hradec
- ◆ Zviditelnění Jihočeského kraje prostřednictvím produktu cestovního ruchu národního významu
- ◆ zvýšení počtu návštěvníků, kteří se vracejí do regionu
- ◆ možnost navázání spolupráce s evropskými muzei stejného zaměření
- ◆ možnost konání mezinárodních seminářů a workshopů, uměleckých dílen zaměřených na uměleckou fotografii a jiné disciplíny.

K realizaci této poslední etapy bylo nutno zpracovat žádost o dotaci z EU (SROP) a projektovou dokumentaci. To proběhlo od října 2004 do března 2005. Příprava projektu s výběrovým řízením trvala od června do září roku 2005, investiční fáze od října 2005 do září 2006. Datum ukončení realizace projektu této třetí etapy bylo 31.12.2006. Dá se říci, že harmonogram prací projektu byl dodržen a že Národní muzeum fotografie, které v rekonstruovaných prostorách sídlí, dostalo i technické a kancelářské zázemí.

Zdroje financování projektu:

Celkové uznatelné náklady projektu byly 13 858 892 Kč. Ty byly ze 75 % pokryty příspěvkem ze strukturálních fondů EU ve výši 10 394 196 Kč. Zbytek byl financován z národních veřejných zdrojů ve výši 3 464 723 Kč takto:

příspěvek z krajského rozpočtu: 1 385 889 Kč

příspěvek z obecních rozpočtů: 2 078 834 Kč

Předpoklady a rizika realizace projektu

Udržitelnost projektu Národního muzea fotografie byla postavena na těchto předpokladech:

- ◆ muzeum bude disponovat dostatečně výkonným managementem a personálem
- ◆ muzeum bude mít rostoucí návštěvnost založenou na pravidelné vzdělávací a výstavní činnosti, kvalitní propagaci
- ◆ o služby muzea (digitalizace, archivování, konzervování a rekonstrukce snímků) bude dostatečný zájem mezi odbornou veřejností.

Na základě citlivostní analýzy byla stanovena rizika projektu, která odpovídají výše uvedeným požadavkům:

- ◆ investiční dotace
- ◆ dotační a grantová podpora provozu
- ◆ zájem cílových skupin
- ◆ poptávka po službách muzea
- ◆ činnost managementu a personálu

Rizika projektu spočívají především ve vysokých provozních nákladech a ne zcela zajištěných zdrojích financování. Žadatel Město J.Hradec garantoval sice investiční náklady, ale dlouhodobé zajištění provozních nákladů muzea ve výši přesahující 2 mil. korun ročně však pro něj není příliš přijatelné. Tento případný výpadek financování provozu je nutné nahradit příjmy z vlastní činnosti muzea.

Stavbaři odvedli kvalitní práci. Nyní je už jen úkolem managementu a marketingu

NMF o.p.s., aby předešli případnému menšímu návštěvníků z řad laické a odborné veřejnosti. Příjmy z poptávky po službách muzea musí postupně převážít nad příjmy z provozních dotací města, grantových programů a sponzorských darů.

V současné době jsme svědky toho, že se projekt městu podařilo úspěšně dokončit. V muzeu již v minulých letech proběhla řada fotografických výstav, např. výstava o Eduardu Ingrišovi nebo výstava „Galerie vynikajících osobností architekta Jindřicha Vaňka“. Se zájmem se setkal i doprovodný program této výstavy pro studenty škol. Vedle komentovaných prohlídek a kreseb portrétů měli studenti možnost si v improvizovaném fotografickém studiu vytvořit vlastní portrétní fotografie.

Projekt je v souladu s Programem rozvoje města J.Hradec, ve kterém je výslovně uveden v kapitole II.2.1.3 Nejvýznamnější památkově chráněné objekty. Zde je uveden Cíl II.2.1: Celková rekonstrukce bývalé jezuitské koleje na Národní muzeum fotografie, který je blíže specifikován takto: „Najít vhodné investory pro rekonstrukci a modernizaci dosud nevyužitých památkově chráněných objektů s důrazem na rekonstrukci jezuitské koleje čp. 20/I na Národní muzeum fotografie“.

Žadatel Město J.Hradec tento cíl úspěšně uskutečnil. Zbývá popřát Společnosti Národní muzeum fotografie o.p.s., která je vlastním realizátorem provozních činností a aktivit projektu, aby její management dokázal svou přitažlivou činností zaujmout širokou laickou i odbornou fotografickou veřejnost.

3.3.2 Partnerství v projektu

Již od června roku 2002 působí v Jindřichově Hradci Národní muzeum fotografie. Jeho založením se splnila české odborné fotografické veřejnosti dávná idea zřídit v naší zemi fotografickou instituci tohoto významu. Myšlenku „fotografů“ přivítalo i město J.Hradec, které hledalo v roce 2001 smysluplné využití pro bývalou jezuitskou kolej. Fotografická veřejnost reprezentovaná konkrétně občanským sdružením Muzeum fotografie a město J.Hradec sladily své zájmy ještě téhož roku na společných jednáních a již o rok později založily z partnerské iniciativy ve starobylé jindřichohradecké jezuitské koleji Národní muzeum fotografie.

Významnými partnery, kteří se podíleli na obnově areálu koleje, byly: stát (významná finanční podpora), město J.Hradec, Evropská unie a rovněž celá řada sponzorů. Je zřejmé, že princip partnerství se zde uplatnil na vertikální úrovni (EU, členský stát, region). Stavařské

práce provedly stavební firma ARSTAV, s.r.o., stavební a obchodní firma; Stavcent, a.s., Jindřichův Hradec; Stavební firma Beneš, s.r.o., Jindřichův Hradec. Dalšími partnery bylo 33 sponzorů, např.: Česká spořitelna, a.s., J.Hradec; Fruko Schulz, s.r.o., Jindřichův Hradec; Jihočeský kraj, České Budějovice; Kasalova pila, s.r.o., Jindřichův Hradec; Klempířství, pokrývačství Möhwald M. & R., J. Hradec; MOTOR JIKOV Group, a.s., České Budějovice; Olympus C & S, s.r.o., Praha; Waldviertel Sparkasse von 1842, pobočka J.Hradec atd.

Z rozhovoru s PhDr. Miloslavem Paulíkem jsem se dozvěděla, že spolupráce mezi jednotlivými partnery projektu Národního muzea fotografie byla standardní. Nejprve Ing. Milan Špulák vypracoval projekty na stavební obnovu bývalé jezuitské koleje. Při vypracovávání projektů vycházel ze základních podnětů zaměstnanců NMF v souladu se spoluzakladateli. Do projektu tedy podle představ partnerů zpracoval, jak by měly vypadat jednotlivé místnosti (kancelář, výstavní síň, seminární a klubová místnost, fotokomora, místnost kabinetní fotografie, zázemí pro digitalizaci fotografií, sál pro kulturní a společenské účely, prodejna knih – fotomuzeumshop) atd.

Ovšem ještě před vlastním vypracováním projektu se musel provést stavebně historický průzkum, který zajišťoval další důležitý partner tohoto projektu – Národní památkový ústav v Českých Budějovicích. Při restaurátorském průzkumu byly překvapivě objeveny nástěnné a nástropní malby z poloviny 17. století v refektáři a auditoriu a následně od téhož roku (2003) odkrývány a opravovány. Pan PhDr. Miloslav Paulík vyzdvihl uměleckou práci akademického malíře Švédy a akademického sochaře Ladislava Krninského, kteří restaurovali tyto nástěnné a nástropní malby.

Je potěšující a přínosné, že řada aktivit pořádaných muzeem fotografie probíhá v rovině přeshraniční spolupráce. V roce 2005 se stalo Národní muzeum fotografie realizátorem projektu vybudování „Regionálního centra fotografie“. Tento projekt byl podpořen z fondů EU, programu Iniciativy Společenství Interreg IIIA: Česká republika – Rakousko. Záměr projektu zahrnoval především vytvoření informační a kooperační sítě mezi institucemi a jednotlivci z jižních Čech a Dolního a Horního Rakouska, zabývajícími se fotografií. S Národním muzeem fotografie tímto projektem spolupracovaly galerie, muzea, kulturní instituce, občanská sdružení, fotokluby a fotografové z obou zemí.

Aktivity projektu „Regionální centrum fotografie“ začínaly oblastí internetu. Vznikly dvoujazyčné webové informační stránky o projektu včetně galerie fotografického fondu a kalendáře fotografických akcí. Fotografové a fotokluby zde mohou prezentovat autorská díla,

zveřejňovat fotografické novinky a pozvánky na výstavy. Obdobné informace zprostředkovává i pravidelný elektronický bulletin, který je rozesílán všem partnerům projektu.

Aktivity přispěly ke zvýšení informovanosti o fotografickém dění na české i rakouské straně. Mimo to se v rámci přeshraniční spolupráce podařilo vytvořit skupinu 21 českých a rakouských fotografů, kteří s „Regionálním centrem fotografie“ začali intenzivně pracovat na realizaci výstavy „Dnešní člověk v dnešní krajině“. Na čtyřech pracovních seminářích fotografové pod vedením lektora Miroslava Hucka postupně utvářeli její konečnou podobu. Výstava je putovní, a lze ji tudíž zhlédnout nejen v prostorách Národního muzea fotografie, ale následně také na jiných místech v České republice a v Rakousku. Projekt „Regionální centrum fotografie“ přesahuje prezentaci této výstavy. Ve svých aktivitách bude nadále pokračovat. Jsou plánovány další fotografické workshopy i rozšiřování informační a kooperační sítě v přeshraničním rámci.

V závěru je třeba pochválit jak Město J.Hradec, tak i příslušné stavební organizace, že iniciovaly a úspěšně realizovaly tento projekt, který vytvořil v našem městě instituci republikové úrovně.

Závěr

Proces evropské integrace se urychlil otevřením hranic po pádu komunistických režimů. Česká republika se stala členem EU, což posílilo naši politickou a ekonomickou pozici. Získali jsme přístup k využívání nástrojů politiky hospodářské a sociální soudržnosti, snažíme se řídit principy Společenství (princip partnerství, programování, monitorování a vyhodnocování, koncentrace a adicionality).

Ve své práci se zabývám uplatňováním politiky HSS EU v České republice prostřednictvím Národního strategického referenčního rámce jako základního strategického dokumentu. Zaměřuji se na problematiku uplatňování principu partnerství v současném programovém období 2007 - 2013. Princip partnerství byl přímo formulován pro potřeby regionální politiky. Prosazuje se úspěšně v zásadách financování, přípravy i realizace projektů. Tak například obligátním kritériem pro výběr projektů v rámci ROP je požadavek doložit, jak žadatel při přípravě a realizaci projektu respektuje princip partnerství - jaké subjekty projekt podporují, zda mají jasně určené role, případně podíl na spolufinancování. Princip partnerství se může uplatnit jednak na vertikální úrovni (EU, členský stát, region) a dále na horizontální úrovni rovnocenných partnerů ve všech etapách projektového cyklu (příprava projektu - realizace projektu - vyhodnocení výsledků a dopadů). Uplatnění zejména mezisektorového partnerství je pro neziskový sektor, pro organizace občanské společnosti vynikající příležitostí k dalšímu rozvoji činnosti a výborným podnětem pro budoucí spolupráci s veřejnou správou na všech úrovních. Současně se akceptování tohoto principu promítá pozitivně do vztahu občanů k veřejné správě a k výkonu občanských práv. Vysoce tak je ceněn vliv Evropské unie, jejích institucí a politik na současnou etapu regionálního rozvoje v České republice.

Podmínky partnerství zcela určuje rovina státu s jeho právními, územními a administrativními podmínkami nebo jinými zvyklostmi. Významným problémem je, že proces poskytování finanční pomoci z EU je realizován přes jeden řídicí orgán - Ministerstvo pro místní rozvoj. Ale ze strany krajů se ozývají hlasy, že by měl být tento proces delegován na jednotlivé kraje zvlášť. Vždyť kraje znají nejlépe potřeby svých regionů.

V praktické části se podrobně zabývám organizací a činnostmi tří euroregionů a překvapilo mne, že některé euroregiony nepochopily hlavní myšlenku - spojovat obyvatele příhraničních oblastí. Jen s obtížemi se po období totality v praxi prosazuje a provádí politika soudržnosti EU. Zkušenosti ukazují, že euroregiony, které vznikají zdola iniciativou občanské

společnosti, velmi dobře naplňují princip partnerství

Překvapilo mne velké množství úspěšných projektů, uskutečňovaných v Jihočeském kraji. Mezi nimi je i v malé kolonce projekt na zřízení Národního muzea fotografie. Začala jsem se jím podrobně zabývat a překvapivě zjistila, kolik úsilí museli vynaložit partneři tohoto projektu. A podařilo se! Dnes máme v J.Hradci NMF - instituci, která zachraňuje a prezentuje kulturní dědictví české fotografie. Základem muzejních sbírek je Zlatý fond - soubor 220 děl současných českých fotografů, žijících v českých zemích i v zahraničí. V moderně vybaveném archivu se studijním zázemím se průběžně shromažďuje reprezentativní fond historických i současných fotografií, které mnohdy nejsou součástí žádné existující sbírky. Je velkým přínosem, že řada aktivit pořádaných NMF probíhá v rovině přeshraniční spolupráce. V rámci projektu „Regionální centrum fotografie“ , podpořeného z fondů EU (Interreg IIIA), proběhla putovní výstava „Dnešní člověk v dnešní krajině“. Je výsledkem partnerské spolupráce 21 profesionálních a amatérských fotografů z jižních Čech a Dolního a Horního Rakouska.

Prošla jsem celým areálem a přemýšlela o tom, kolik lidských osudů se zde za 400 let odehrálo. Vždyť téměř 200 let zde byla jezuitská kolej, kterou prošla řada významných osobností ovlivňujících dějiny. Nejznámější ze zdejších pedagogů byl Bohuslav Balbín, jehož jméno nese přilehlé náměstí. Studovali zde historik Tomáš Pešina z Čechorodu, Marcus Marci (osobní lékař císaře Rudolfa II), Arnošt Harrach (budoucí kardinál), synové Viléma Slavaty , hudební skladatel Adam Michna z Otradovic i sedmihradský vévoda a vůdce protihabsburského povstání František II. Rákoczi. Dalších 200 let sloužily tyto historické prostory jako kasárny. Věřme, že novodobé využití objektu bude úspěšné.

Jsem ráda, že jsem se zabývala otázkami Evropské unie a získala větší přehled o její politice a cílech. Věřím, že čerpání z fondů EU bude v příštím období efektivnější a jednodušší. Vždyť v Evropě je ještě mnoho “bílých“ míst, která potřebují příliv obyvatel a intenzivní hospodářský asociální rozvoj.

Seznam použité literatury:

- [1] Dočkal, Vít. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80 - 20 - 210 - 3751 - 2.
- [2] Dočkal, Vít. *Šest let regionální politiky v ČR*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80 - 210 - 3983 - 3.
- [3] Dočkal, Vít. *Regionální politika EU a naplňování principu partnerství*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80 - 210 - 4012 - 2.
- [4] Wokoun, René; Mates, Pavel. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde Praha a.s. Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Kořínkové a Jana Tuláčka, 2006. ISBN 80 - 7201 - 608 - 3.
- [5] Panfil, Tomáš. *Evropská unie*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: nakladatelství Fragment, 2003. ISBN 80 - 7200 - 805 - 6.
- [6] *Průvodce fondy Evropské unie*. Odbor vnějších vztahů, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005.
- [7] *Průvodce fondy Evropské unie*. Odbor vnějších vztahů, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2004.
- [8] *Horizontální priority v programech strukturálních fondů*. Odbor vnějších vztahů, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005.
- [9] *Společný regionální operační program České republiky na léta 2004 - 2006*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2003.
- [10] *Projekt Národní muzeum fotografie*. Žadatel Město Jindřichův Hradec, březen 2005
- [11] *Evropské projekty v Jihočeském kraji*. G- PROJECT, s.r.o., vydal Jihočeský krajský úřad.

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Oblasti (NUTS II) a kraje (NUTS III) České republiky	15
Obrázek 2 - - Mapa euroregionů ČR.....	35
Obrázek 3 - Euroregion Těšínské Slezsko	36
Obrázek 4 - Euroregion Beskydy.....	38
Obrázek 5 - Euroregion Pomoraví	41
Obrázek 6 - Euroregion Pomoraví - rakouská, česká, slovenská část podle počtu obyvatel.....	42
Obrázek 7 – Euroregion Pomoraví – rakouská, česká, slovenská část podle rozlohy ..	42
Obrázek 8 - Bertiny lázně, Třeboň.....	46
Obrázek 9 - Lázně Aurora, Třeboň	46
Obrázek 10 - Plán města s bývalou jezuitskou kolejí, dnes Národním muzeem fotografie	48
Obrázek 11 - Vchod do Národního muzea fotografie, vlevo kaple sv. Maří Magdalény.....	49
Obrázek 12 - Severní křídlo bývalé jezuitské koleje, dnes Národní muzeum fotografie	50
Obrázek 13 - Interiér s nástěnnými freskami Národního muzea fotografie.....	52

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Implementace iniciativy Interreg IIIA v ČR (2004 – 2006).....	22
Tabulka 2 – Cíle současného programového období 2007 – 2013	25